

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Antal ord: 14 558

Examensarbete

Mäns våld mot kvinnor i nära relationer

- *En kvalitativ studie om bakomliggande orsaker till våldsutövande samt erbjuden behandling för våldsutövarna*

*Författare: Layla Eliassi Sarzali &
Johanna Bohlin
Handledare: Lars-Erik Berg
Termin: VT19
Kurskod 2SA47E*

Abstract

Author: Layla Eliassi Sarzali & Johanna Bohlin

Title: Men's violence against women in close relationships [Mäns våld mot kvinnor i nära relationer]

Supervisor: Lars-Erik Berg

Assessor: Torbjörn Forkby

The aim of this study is to gain and increase knowledge about intimate partner violence, also known as domestic violence. The research questions we aim to answer are how professionals define violence, the causes behind why so many men use violence against their significant other and, furthermore, what kind of support and treatment those men can be offered. To answer these questions, we have made eight semi-structured qualitative interviews with respondents working with treatment for men who has used or still use violence against women in intimate partner relationships. The professionals represent different organizations connected to "Rikskriscentrum" and offer support and treatment for both men and women. The result of the study shows that all respondents define violence similarly. Most of them use a quite wide definition showing that violence is so much more than just physical abuse. The support and treatment offered for intimate partner violence is described substantially similarly too. Why many men use violence in their intimate partner relationships is the question who turned out to be most complex and hard to answer. We have discussed our main questions using theories about gender and the process of normalization in domestic violence. Our reasoning is also connected to a social context, often referred to as a socio-economic model.

Keywords: Domestic violence, intimate partner violence, normalization process, gender, masculinity

Nyckelord: Våld i nära relationer, partnerrelaterat våld, normaliseringsprocessen, genus, maskulinitet

Förord

Vi vill börja med att rikta ett stort tack till samtliga intervjurespondenter som gjorde denna studie möjlig genom att medverka. Era kunskaper och erfarenheter utgör grunden för vårt resultat, och utan ert deltagande hade vi inte kunnat få svar på vårt syfte med studien.

Vi vill också tacka de som betyder mest för oss, vår familj och våra vänner som både pushat och stöttat oss. Ett tack också till vår handledningsgrupp för givande diskussioner och feedback. Sist men inte minst vill vi tacka varandra för all den tid, samt det engagemang och tålamod vi tillsammans har lagt ner under 20 veckor.

Kalmar 2019

Layla Eliassi Sarzali och Johanna Bohlin

Innehållsförteckning

1.0 INLEDNING.....	6
1.1 PROBLEMBACKGRUND.....	6
1.2 PROBLEMFÖRMULERING.....	8
1.3 SYFTE.....	8
1.4 FRÅGESTÄLLNINGAR.....	9
1.5 BEGREPPSDEFINITIONER.....	9
1.6 RIKSKRICENTRUM.....	9
2.0 TIDIGARE FORSKNING.....	10
2.1 BAKOMLIGGANDE FAKTORER FÖR VÅLD.....	10
2.2 BEHANDLING MED FOKUS PÅ VÅLDSUTÖVAREN.....	11
2.3 MÄNNENS FÖRSTÅELSE OCH EGEN VÄRDERING AV SIN EGEN VÅLDSUTÖVNING..	12
2.4 KÖNSROLLER OCH MASKULINITET.....	14
2.5 SAMMANFATTNING AV TIDIGARE FORSKNING.....	15
3.0	
TEORI.....	15
3.1 GENUS OCH MANNEN SOM NORM.....	15
3.2 VÅLDETS NORMALISERINGSPROCESS.....	16
4.0 METOD OCH METODOLOGISKA ÖVERVÄGANDEN.....	17
4.1 VAL AV VETENSKAPSTEORETISKANSATS.....	18
4.2 FÖRFÖRSTÅELSE.....	19
4.3 ANALYSMETOD.....	19
4.4 ALLMÄN METODBESKRIVNING OCH KRITISK METODDISKUSSION.....	20
4.5 METODENS TILLFÖRLITLIGHET OCH TROVÄRDIGHET.....	20
4.6 VAL AV DATAINSAMLINGSMETOD FÖR TIDIGARE FORSKNING.....	21
4.7 VAL AV DATAINSAMLINGSMETOD FÖR RESULTAT.....	21
4.8 ÖVERVÄGANDEN RÖRANDE URVAL OCH URVALSMETOD.....	22
4.9 ETISKA ÖVERVÄGANDEN.....	23
4.10 ARBETSFÖRDELNING.....	24
5.0 RESULTAT.....	24
5.1 VÅLDSDEFINITION.....	25
5.2 DEN VANLIGASTE TYPEN AV VÅLD I NÄRA RELATIONER.....	26
5.3 BAKOMLIGGANDE ORSAKER TILL MÄNS UTÖVANDE AV VÅLD.....	26
5.3.1 Vanmakt, makt och kontroll.....	26
5.3.2 Samhällsstruktur och könsmaktsordning.....	27
5.3.3 Rädsla för att bli lämnad.....	28
5.3.4 Oförmåga att hantera och definiera jobbiga känslor.....	29
5.3.5 Uppväxt med våld och/eller det sociala arvet.....	30
5.3.6 Socioekologisk modell.....	30
5.3.7 Okunskap om våld.....	31
5.3.8 Sociala problem och/eller svårhanterliga personlighetsdrag.....	31
5.4 ERBJUDEN BEHANDLING, STÖD OCH HJÄLP FÖR VÅLDSUTÖVARNA.....	32
5.4.1 Individuell behandling.....	32
5.4.2 Gruppbehandling.....	33
6.0 ANALYS.....	34
6.1 ÖVERGRIPANDE PERSPEKTIVANALYS.....	35
6.2 MIKRO-MAKRO- OCH MESOPERSPEKTIV.....	37
6.2.1 Mikroperspektiv.....	37

6.2.2 Makroperspektiv.....	37
6.2.3 Mesoperspektiv.....	38
7.0 DISKUSSION OCH CENTRALA SLUTSATSER.....	39
7.1 HUR DEFINIERAS VÅLD UTIFRÅN VÅRA INTERVJURESPONDENTERS REDOGÖRELSE?.....	39
7.2 VILKA ÄR, UTIFRÅN VÅRA INTERVJURESPONDENTERS REDOGÖRELSE, DE BAKOMLIGGANDE FAKTORERNA TILL ATT MÄN UTÖVAR VÅLD MOT SIN KVINNLIGA PARTNER?.....	40
7.3 VILKEN TYP AV HJÄLP OCH STÖD (BEHANDLING), UTIFRÅN VÅRA INTERVJURESPONDENTERS REDOGÖRELSE, KAN MÄN SOM UTÖVAR VÅLD MOT SIN KVINNLIGA PARTNER FÅ?.....	41
8.0 FÖRSLAG TILL FRAMTIDA FORSKNING.....	42
9.0 REFERENSLISTA.....	44
10.0 BILAGOR	
10.1 BILAGA 1 INFORMATION OCH SAMTYCKESBREV.....	48
10.2 BILAGA 2 INTERVJUGUIDE.....	50

1.0 Inledning

”Jag har aldrig varit våldsam. Det ligger inte för mig. Visserligen har jag örfilat upp henne en del och slängt omkull henne, när hon blivit alldeles för omöjlig. Så kan jag hålla ner henne på golvet tills hon ger sig, men lyckligtvis har jag aldrig tillgripit våld” (Isdal 2001, s. 42).

”Jag använde våld (som att slå, hålla fast eller använda ett tillhygge) för att tvinga min partner att ha sex med mig” (Boethius 2015, s. 86).

Ovanstående citat illustrerar hur verkligheten för en våldsutsatt kvinna kan se ut. Merparten av regeringar och beslutsfattare i världen har länge betraktat mäns våld mot kvinnor som ett mindre socialt problem och har först på senare tid erkänt våld mot kvinnor som ett folkhälsoproblem inom ramen för mänskliga rättigheter inom alla samhällssektorer (WHO 2005, s.1). Brottsförebyggande rådet redogör för att var fjärde kvinna har varit utsatt för någon form av våld i sin nära relation, exempelvis genom systematiska kränkningar, misshandel, hot och trakasserier (BRÅ 2014:8, s. 66-67). Våld mot kvinnor definieras som ”varje genusrelaterad våldshandling som resulterar i, eller sannolikt kommer att resultera i, fysisk, sexuell eller psykisk skada eller sådant lidande för kvinnor, inklusive hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker offentligt eller privat” (Hydén, Överlien, Ericson, Wiman & Grönberg Eskel 2016, s. 3). Kvinnors och flickors rättigheter överträds och deras deltagande i samhället begränsas vilket skadar och påverkar deras hälsa och välbefinnande (WHO 2013, s.1).

1.1 Problembakgrund

Av det våld som rapporterats ha skett i nära relation har 85 procent riktats från en man mot en kvinna (Socialstyrelsen, 2018). Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK, u.å) identifierar fem olika typer av våld; *isolering och anpassning, fysiskt våld, sexuellt våld, psykiskt våld och hot om våld samt materiellt och ekonomiskt våld*. Isolering och anpassning är en process där den som är utsatt i allt högre grad tvingas anpassa sig till en vardag som präglas av våld. Detta kan leda till isolering och ökat beroende av förövaren. Gradvis sker en begränsning av livsutrymmet och handlingsfriheten. Nätverket av vänner, släkt och bekanta blir allt mindre. Fysiskt våld kan innebära sparkar, slag, knuffar, stryptag, kvävningförsök eller användandet

av olika vapen. Sexuellt våld kan exempelvis innebära att kvinnan tvingas utföra sexuella handlingar eller utsättas för sådana mot sin vilja.

Exempel på psykiskt våld och hot om våld är känslomässig utpressning, stalkning, verbala kränkningar, isolering, skambeläggande samt utnyttjande av barnen för att få kontroll över den andra föräldern. Även hot om våld mot djur eller närstående ingår i definitionen.

Materiellt och ekonomiskt våld kan innebära att exempelvis slå sönder saker i hemmet.

Dessutom kan våldsutövaren ta kontroll över kvinnans ekonomi samt materiella tillgångar (NCK, u.å.). Utöver ovan nämnda våldsformer berättar Isdal (2001) om *latent våld* som mer av en stämning, en känsla av att våldet är närvarande i kraft av sin möjlighet och risk att inträffa i form av exempelvis fysisk misshandel (Isdal 2001, s. 64).

Gemensamt för partnerrelaterat våld är att det följs av ett mönster som bygger på att mannen använder kontroll och dominans gentemot kvinnan (Amnesty u.å., s.6). Syftet med våldet är alltså detsamma oavsett uttryck; att etablera och utöva makt och kontroll genom att skrämja och skada sin partner. Det är ofta en typ av övergrepp som utövas under längre perioder samt varierar och ökar i intensitet. Efter en tid kan våldet bli både förväntade och normaliserade inslag i vardagen (NCK, u.å.).

Idag kan det närmast ses som en kamp om tolkningsföreträde mellan strukturella feministiska perspektiv och mer relationella perspektiv för att förklara varför män utsätter kvinnor de lever med för våld. Partnerrelaterat våld kan i och med detta antingen förstås centralt utifrån ett övergripande maktperspektiv eller handla mer om spänningar inom relationen. Båda utgångspunkterna har sina begränsningar (SOU 2015:55 ss. 59-60).

Partnerrelaterat våld behöver förstås utifrån en större kontext såsom inlärt beteende från barndomen, bristande impuls kontroll eller personlighetsstörning, hög konfliktnivå inom relationen, social acceptans för våld eller ett icke jämställt samhälle (Hydén et al. 2016 ss. 2, 4). Redan i barndomen uppmuntras pojkar att bete sig dominerande och tillåts inte förhålla sig till sina egna känslor på samma sätt som flickor. Ofta åberopas maskulinitet som en förklaring till varför män beter sig förtryckande (Schrock & Schwalbe 2009, ss. 280-282, 288).

Behandling för partnerrelaterat våld grundar sig i att behandlaren tillsammans med mannen ser på våldsproblematiken utifrån olika perspektiv. Syftet med detta är att behandlaren kan medvetandegöra våldsutövarens beteende och tillsammans kan de skapa kunskap om mönster i relationer som är kopplade till konflikter och våld. Fokus ligger på att utövaren ska erkänna

sitt våldsamma beteende och ta ansvar för det, och förstå att det är möjligt att utveckla förmågan att hitta alternativ och strategier för att våldet ska upphöra (Hydén et al. 2016, ss. 6-7).

Tidigare forskning berör partnerrelaterat våld utifrån definitioner av våld, olika orsaker till våldets förekomst, behandling för män som utövar våld i nära relationer, mannens skattning och förståelse av våldet samt hur det överensstämmer med kvinnans upplevelser, hur mannen i behandling lär sig ta ansvar för våldet och hitta alternativa sätt att hantera sin ilska samt diskussioner kring kön och maskulinitet. Vårt urval av intervjurespondenter består av åtta professionella representanter från olika verksamheter anslutna till Rikskriscentrum i Sverige. De arbetar med behandling med män som utför eller tidigare utfört våld i en nära relation och söker hjälp och stöd för sin aggressivitet eller sitt våldsamma beteende

1.2 Problemformulering

I vårt samhälle definieras vissa sociala förhållanden som sociala problem och vad som utgör ett socialt problem skiljer sig åt i tid och rum. Våld i nära relationer är ett exempel på ett socialt förhållande (Muehlenhard & Kimes 1999, s. 234). I Sverige har våld i nära relationer varit ett socialt problem som observerats i ökad utsträckning under det senaste decenniet (Meeuwisse & Swärd 2013 s. 310). Vår studie redogör för vilka behandlingar som finns för våldsutövare, och syftar till att skapa kunskap om bakomliggande orsaker till våldet. Sveriges regering vill i vårbudgeten 2019 satsa 45 miljoner kronor för insatser som ska motverka våld i nära relationer, både genom att förstärka skyddet för utsatta samt för insatser som syftar till våldets upphörande. Detta visar på aktualiteten i detta sociala problem (Regeringskansliet, 2019).

1.3 Syfte

Syftet med vår studie är att skapa kunskap för definitionen av våld och orsakerna till att män utövar våld mot sin kvinnliga partner. Dessutom vill vi redogöra för vilka typer av behandlingar det finns för män som utövar våld i heterosexuella relationer. Syftet besvaras genom kvalitativa intervjuer med olika relevanta professioner som arbetar med partnerrelaterat våld.

1.4 Frågeställningar

- Hur definieras våld utifrån våra intervjurespondenters redogörelse?
- Vilka är, utifrån våra intervjurespondenters redogörelse, de bakomliggande orsakerna till att män utövar våld mot sin kvinnliga partner?
- Vilken typ av hjälp och stöd (behandling), utifrån våra intervjurespondenters redogörelse, kan män som utövar våld mot sin kvinnliga partner få?

1.5 Begreppsdefinitioner

Våld definieras i denna studie i enlighet med Isdal (2001) enligt följande: ”Våld är varje handling riktad mot en annan person, som genom att denna handling skadar, smärftar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från något den vill” (Isdal 2001, s. 34). Författaren menar att dessa olika typer av våldshandlingar i nära relationer karaktäriseras av att vara selektiva. Våldshandlingarna uppträder främst inom relationen och sällan annars i livet (Isdal 2001, s. 191).

Våld i nära relationer/partnerrelaterat våld: För denna studie åsyftas en man som utövar eller har utövat våld mot en kvinna som han har eller har haft en intim relation med i egenskap av make, pojkvän eller sambo. Våld i nära relationer förekommer även i samkönade förhållanden samt med kvinnor som våldsutövare mot män men denna avgränsning har gjorts med bakgrund av att det är större andel män som utövar våld mot kvinnor. Studiens begränsade omfattning ger inte utrymme för att lyfta fram en jämförelse mellan olika typer av våld, och det är inte heller studiens syfte.

1.6 Rikskriscentrum

Till Rikskriscentrum i Sverige finns 30 verksamheter anslutna (Rikskriscentrum, u.å). Klientelet inom verksamheterna utgörs till största delen av män som utför eller tidigare utfört våld i en nära relation och söker hjälp för sin aggressivitet eller våldsamma beteende. Verksamheternas arbete grundas i en helhetssyn på våldet. Behandling som erbjuds ger kunskap om relationer och mönster i relationer som är kopplade till konflikter och våld. I behandlingsarbetet lär sig mannen att erkänna sitt våldsamma beteende och ta ansvar för det. Mannen ska få stöd att hysa tilltro till sin förmåga att hantera de kritiska situationer som kan uppstå och som tidigare lett till våld, utveckla medvetenheten om riskfaktorer och risktillstånd samt utveckla strategier för att hantera ilska och potentiella risksituationer. Grundtanken inom

alla olika verksamheter anslutna till Rikskriscentrum är att det är möjligt att varje våldsutövare kan förändras, och också hitta alternativa förhållningssätt och strategier för att aldrig mer använda våld (Hydén et al. 2016, ss. 6-7).

2.0 Tidigare forskning

I detta kapitel presenteras åtta forskningspublikationer som vi tematiserat utifrån olika underrubriker; bakomliggande faktorer för våld, behandling med fokus på våldsutövaren, männens förståelse och egen värdering av sin egen våldsutövning samt könsroller och maskulinitet.

2.1 Bakomliggande faktorer för våld

För att kunna utveckla framgångsrika insatser för att bekämpa våldet är kunskap om dess bakomliggande orsaker av grundläggande betydelse. Olika perspektiv lyfts fram som centrala: *Det feministiska könsperspektivet* lyfter fram att män som grupp är överordnade kvinnor som grupp och våld i nära relationer kan ses som uttryck för detta maktförhållande. I Sverige uttalas numera explicit att allt arbete inom kvinnofridsområdet ska ske ur ett könsmaktsperspektiv. Våld i nära relationer tillskrivs även vara ett uttryck för ett *inlärt beteende*, som förts över från en generation till en annan. Det kan också vara en konsekvens av *bristande impuls kontroll* eller *personlighetsstörning*, bero på en *hög konfliktnivå inom parrelationen* eller anses orsakat av en *social acceptans för våld* alternativt *brist på jämställdhet i samhället*. Orsakerna bakom våld i nära relationer beskrivs idag oftast utifrån en socio-ekologisk modell med komplexa förståelseramar som något som uppstår i interaktion och samspel mellan individen, relationen, närmiljön och olika samhällsliga faktorer. Vidare menas det till stor del vara omgivningens respons på våldet som avgör huruvida våldet kommer upprepas eller inte (Hydén et al. 2016 ss. 2-4).

De samhällsliga kontexterna har stor påverkan på mäns kontrollbehov av sina kvinnliga partners. Behovet av kontroll är också centralt när det kommer till våld i nära relationer och härleds direkt som anledningen till varför män utsätter sin partner för våld (Whitaker 2015, ss. 884-885). Hur mycket kontrollbehov mannen utvecklar påverkas av den samhällskontext, exempelvis det land som mannen lever i. I kontexter med hög fattigdom redogörs för samband med högre grad av kontrollsökande, och i förlängningen också högre grad av partnerrelaterat våld (ibid, ss. 896-897). Tanha, Beck, Figueredo & Raghavan (2010) lyfter

vidare fram begreppet “coercive control”, en form av *tvingande kontroll*, fristående från andra typer av partnerrelaterat våld. Denna form av våld beskrivs som mönster i relationen med syfte att begränsa sin partner genom att med olika strategier kontrollera och manipulera partnerns dagliga liv, göromål, aktiviteter och relationer (Tanha et al. 2010, s. 1838). Författarna menar att våldformen tvingande kontroll ofta är en ingång till det som mer konkret benämns partnerrelaterat våld. Vidare förespråkas vikten av att undersöka de olika nivåerna av kontroll i sin fulla kontext, kring relationen i synnerhet, för att också bättre förstå orsakerna till partnerrelaterat våld. Författarna lyfter också fram att män använder sig av denna form av våld exempelvis för att kontrollera sina partners sexualitet (ibid., ss. 1837-1838).

Boethius (2015) redogör för yttre faktorer som kan utlösa våld såsom stress, arbetslöshet, ekonomiska problem och frustration. Även påverkan av substanser som alkohol eller andra droger kan ligga bakom en del av våldshandlingarna. Barndomens relation till modern poängteras också som en påverkansfaktor. Om mannen inte haft en stabil relation till sin mor kan detta leda till uppbyggnad av ett inre raseri som riktas mot den kvinna som senare kommer att kompensera hans mor; det vill säga hans livspartner (Boethius 2015, ss. 28-29).

Det saknas idag forskningsbaserad kunskap beträffande mäns hälsa och livskvalitet vid utövande av våld i en nära relation. I en svensk studie gällande utvärdering av behandling för våldsutövande män så undersökte forskarna den självupplevda hälsan innan behandlingen påbörjades. Männen skattade generellt sin psykiska hälsa anmärkningsvärt mycket sämre än en jämförelsegrupp och kunde i princip likställas med män med neuros-, borderline- och psykosdiagnoser och tungt missbruk (Hydén et al. 2016, s. 5). Boethius (2015) lyfter fram att psykologer letar efter samband mellan våldsamma män och personlighetsstörningar såsom schizoid (SPD), borderline och narcissism (ibid., s. 28).

2.2 Behandling med fokus på våldsutövaren

Behandlingsverksamheter för män som utövat och utövar våld i nära relationer sågs i början av 1980-talet när de växte fram som en kontroversiell insats. Kritik har lyfts att behandling av män skulle leda till att samhället i högre grad visade acceptans mot våldets förekomst och använda resurser som borde ges åt de utsatta kvinnorna. Kritik har också väckts då mannen ändå inte ansetts kunna bryta sitt våldsbeteende. Behandlingen skulle därmed ge falska förhoppningar till hans partner. Idag poängteras dock att det behövs forskning med fokus på

gärningsmännen för att få våld mot kvinnor att upphöra. Sveriges regering har fastställt att en viktig del av bekämpningen av mäns våld mot kvinnor är just behandlingsinsatser riktade mot våldsamma män enligt prop. 2006/07:38 (Boethius 2015 s. 16, 233). Behandlingsinsatser bör utformas olika beroende på om våldet är situationsbetingat eller yttrar sig i det som benämns nära- relationsterrorism vilket innebär att mannen anser sig ha rätt att utöva kontroll och makt över sin partner på alla sätt, inklusive genom att bruka våld om han anser det nödvändigt (Hydén et al. 2016, s. 8).

Ullestig & Eriksson (2017) redogör för hur det svenska socialbidragssystemet kan stödja utsatta kvinnor och minska risken för att de ska gå tillbaka till våldsamma partners. Författarna lyfter dock fram en problematik kring socialarbetare som i sitt maktutövande kan göra rigida regeltolkningar av systemet. Män som utsätter kvinnor för våld i nära relationer utsätter även med största sannolikhet kvinnorna för ekonomiskt våld. Mannen använder kvinnans ekonomiska tillgångar för att kontrollera och skada. Han kan även vara den som helt på egen hand bestämmer över när, var och hur kvinnan får äta eller om hon ska få pengar för att köpa mat eller inte. Författarna redogör för hur ekonomiskt våld ofta är något som pågår även efter att parterna separerat. Detta kan ske exempelvis genom att mannen medvetet förstör kvinnans möjlighet till egen försörjning eller genom att inte bidra till kostnader för gemensamma barn (ibid).

2.3 Männens förståelse och egen värdering av sin egen våldsutövning

Cavanagh, Dobash, Dobash & Lewis (2001) menar att män använder våld mot sin partner för att utöva makt och kontrollera denne. Det finns alltid en avsikt med våldet, det är aldrig något som bara "råkar hända" även om männen ofta hävdar motsatsen (Cavanagh et. al 2001, s. 699). Det finns ett paradoxalt beteende hos våldsamma män att i sina berättelser om tidigare våldshandlingar både förmildra och fördunkla det som skett samtidigt som de söker förlåtelse. Enligt författarna kan det vara så att männen försöker låta sina egna definitioner av våldets natur eller varande påverka kvinnornas upplevelser av det som hänt för att neutralisera eller reducera upplevelser av övergrepp. Våldsamma män tenderar att "selektivt glömma" det som skett vilket är en form av förnekelse. De tenderar också att i sin förnekelse skapa en egen inramning av situationen kring våldshandlingen och utifrån det kontextuella sammanhanget de själva uppfattar lyfta ansvaret från sig själva. Delar av den forskning författarna redogör för visar att en del män ändrar sin attityd och uppfattning kring vad våld är, och definierar

sina handlingar annorlunda efter att de genomgått framgångsrik behandling. Andra förändras mycket lite eller inte alls (Cavanagh et. al 2001, ss. 695-697).

En studie som Cavanagh et. al (2001) redogör för om behandlingsarbete av män som utövat våld i nära relationer visar att 28 % av männen förnekar att de utfört någon form av våld alls. Även om merparten av männen i studien medger att våld förekommit är det en anmärkningsvärd andel av dem som ändå inte anser sig vara våldsamma generellt. Våldet slår de ofta ifrån sig som något av en olyckshändelse. Våldet mot kvinnan kategoriserar de som mindre allvarligt än våld i allmänhet, ofta eftersom kvinnan anses vara ansvarig för det som skett genom att hon provocerat honom, förtjänat det av någon anledning eller genom att hon enligt mannen var våldsam själv. En av männen uttrycker det som att "She started it, so I finished it" och lägger hela skulden till det som inträffat på sin partner (ibid., ss. 701, 704).

Strandmoen, Askeland, Tjersland & Wentzel-Larsen (2016) redogör för en studie av 93 par där männen begått olika våldshandlingar mot sin partner och sökt behandling på frivillig väg. Studien genomfördes vid fem behandlingsenheter anslutna till Alternativ till våld i Norge och visar på varierande resultat där männen och kvinnorna inte var överens varken om våldets art eller varaktighet. Detta skulle kunna leda till att behandlingen inte utförs med det fokus som överensstämmer bäst med verkligheten. Det psykiska våldet är det som i studien konsekvent lyfts fram som tydligast visar på icke överensstämmande uppfattningar om hur våldet tagit sitt uttryck (ibid., ss. 124, 126).

Strandmoen et. al (2016) menar att under ideala omständigheter skulle både mannen och kvinnan delta i gemensamma behandlingssessioner för att öppet kunna delge varandra sina perspektiv. Att parternas upplevelse av våldet sällan överensstämmer kopplas till att mannen underskattar både våldets art och omfattning jämfört med verkligheten. Anledningar till det kan vara rädsla för att bli dömd eller straffad men också bero på att mannen vill undvika känslor såsom skam och skuldskänslor och har en ovilja att ta på sig ansvaret för det som skett. Det kan också bero på att mannen inte uppfattar handlingarna som våld eller förstår hur våldet påverkat hans partner. Det som en man ofta kategoriserar som diskussioner, irritationer eller enklare argumentering anser en kvinna vara bråk, varningssignaler eller hot om framtida våld. Att både mannen och kvinnan deltar i behandlingsarbetet borde ge mannen både större insikt i sin problematik och också motivera honom att förändras (ibid., ss. 131-132).

Svensk forskning visar att män som kommit till insikt om att de utövat våld upplever kraftiga känslor av skam och rädsla av fördömande från sitt sociala nätverk. I de fall då de tar ansvar för sina handlingar och konsekvenserna av våldet möts de dock inte av det förväntade fördömandet (Hydén et al. 2016, ss. 5-6). Då män respektive kvinnor försökt kategorisera våldet har männen ofta utgått från våldets allvarlighetsgrad och graden av ömsesidighet. Kvinnorna har istället utgått från de konsekvenser våldshandlingarna medförde (Boethius 2015, s. 68). Anledningen till att en del män söker sig till behandling frivilligt kan vara för att framställa en strävan att få bukt med sina relationsproblem för att förhållandet ska bli bättre. De tar inte nödvändigtvis ansvar för våldet i sig (Boethius 2015, ss. 47-50, 201).

2.4 Könsroller och maskulinitet

Att undersöka hur kön konstrueras genom social interaktion och genom exempelvis stereotypt manliga handlingar möjliggör en ökad förståelse för hur en ojämn könsmaktsfördelning kan fortsätta reproduceras och leva vidare. Det är inte ovanligt att åberopa maskulinitet som en förklaring till varför män betar sig förtryckande. En fältstudie av 181 femteklassare visar tydligt hur pojkar och flickor interagerar i lek. Oftast leker flickorna för sig i mindre grupper medan pojkarna leker i större grupper och på ett betydligt mer tävlingsinriktat sätt. När de båda könen leker tillsammans är det i studien ofta tydligt att pojkarna demonstrerar sin överlägsenhet gentemot flickorna. Att tidigt separera och göra skillnad på pojkar och flickor medför en signifikant betydelse för hur könsidentiteter kommer att formas. Studien lyfter fram att våldsamma beteenden och aggression är typiskt manliga egenskaper och tidigt uppmuntras hos just pojkar, exempelvis i barndomsleken och kring hur de tillåts förhålla sig till sina egna känslor. Föräldrar, lärare och medias påverkan kring detta lyfts fram. Som vuxen kan en upplevd avsaknad av manlighet på exempelvis arbetsplatsen leda till att mannen i sin relation kuvar kvinnan för att kompensera för denna känsla och återupprätta manligheten på hemmaplan (Schrock & Schwalbe 2009 ss. 280-282, 288).

Tanha et al. (2010) förespråkar behovet av mer forskning kring hur kön och könsskillnader kan påverka förekomsten av partnerrelaterat våld då det enligt författarna råder delade meningar kring detta (ibid., ss. 1837-1838).

2.5 Sammanfattning av Tidigare forskning

Bland bakomliggande faktorer för våld lyfts fram vikten av att arbeta utifrån ett socio-ekologiskt perspektiv där flera komponenter kan spela in. I Sverige uttrycks specifikt att partnerrelaterat våld ska ses ur ett könsmaktsperspektiv. Arbetet mot partnerrelaterat våld bör ske både med preventiva och behandlande insatser för våldsutövarna samt stödande och skyddande insatser för de utsatta. Tidigare forskning visar att våld alltid har en avsikt även om våldsutövaren slår ifrån sig våldet som en olyckshändelse. En inledande och signifikant del av behandlingsarbetet för männen är att få dem att inse att de utövat våld, vilket kan vara svårt då våldsutövandet är förknippat med skam och skuld. I synnerhet det psykiska våldet framställs som svårt att göra synligt. Tidigare forskning lyfter vidare fram hur män och kvinnor redan som barn formas in i olika könsroller utifrån beteenden som anses tillåtna och inte för flickor respektive pojkar och att detta kan medföra konsekvenser på sikt.

3.0 Teori

Under detta kapitel presenterar vi Hirdmans (2001) teori om genus och hur produktionen av manlighet ständigt pågår i vårt samhälle. Syftet med detta är att göra våldsutövande begripligt genom att se det i teoretiska perspektiv som används i genusforskningen. I ett av avsnitten lyfts även fram hur Lundgren (1991, 2012) samt Isdal (2001) redogör för hur våldet kan ses som en normaliseringsprocess och som en del av ett större sammanhang.

3.1 Genus och mannen som norm

En välkänd analys inom feminismen är att det manliga jagets identitet upprätthålls i och med förmågan att utöva makt över det kvinnliga jaget. Begäret och sexualiteten ses som den yttersta orsaken till kvinnoförakt, hat och underordning. Mannens behov och beroende, och raseri över att uppleva behov och beroende kan utmynna i hat, våld och kontroll över kvinnan. Detta synsätt kan dock enligt Hirdman (2001) medföra en alltför ensidig generalisering. Författaren ger belägg för att kvinnoförakt snarare är en följd av kulturella konsekvenser. Förtryckande samhällsmekanismer byggs kontinuerligt in i samhällets olika institutioner på olika vis; genom exempelvis att män generellt tjänar mer än kvinnor och oftare än kvinnor besitter maktpositioner inom arbetslivet. Att vara man är att vara normbärare och produktionen av manlighet - maskulinum - pågår ständigt. Att göra maskulinum är som en slags akt av kollektiv manlighetsförstärkning (Hirdman 2001, ss. 57- 71).

Ordet genus betyder slag, sort, släkte, kön. Då genus innebär mer än bara kön kan begreppet användas i vidare perspektiv och sammanhang och mindre laddat möjliggöra för att kunna tala om skillnader och tankar beträffande manligt och kvinnligt. Genus som teori handlar om hur vi kan förhålla oss till hur mannen stereotypt betraktas som ideal och norm, och kvinnan stereotypt som underlägsen mannen. Genom att tala om genus kan vi förstå världen, samhället och människan och möjliggöra en förändring av dessa stereotypa genusstrukturer. Att söka förståelse för genuskonstruerandet, vad som är likartat respektive mer föränderligt gör det lättare att urskilja vad det är i det stereotypt manliga och kvinnliga som kan extremiseras eller förminsкас (Hirdman 2001, ss.11-30).

3.2 Våldets normaliseringsprocess

Lundgren (1991) beskriver att våldets utveckling i en relation kan förstås som en våldsprocess, bestående av flera olika mekanismer som verkar både aktivt och dynamiskt, var för sig och i kombination och som medför genomgripande konsekvenser. I ett förhållande kännetecknas våldsprocessen av att våldet som förekommer normaliseras både av våldsutövaren och offret. Författaren beskriver att våldsprocessen i ett misshandelsförhållande kan bli ett normalt inslag och en accepterad del av vardagen. Enligt författaren beskrivs detta utifrån "våldets normaliseringsprocess" med två parter och två strategier - en formulering skapad för att påvisa att ett misshandelsförhållande ursprungligen handlar om en relation mellan två parter, två aktörer - inte ursprungligen en aktör och ett offer (Lundgren 1991, ss. 1-24)

Våldsprocessen som sker i ett förhållande är kontrollerat och våldsutövaren (mannen) använder sig av olika uttryck som är våldsamma. Detta sker enbart mot kvinnan som mannen lever i nära relation med. Tid och plats är en kontrollerande faktor - våldet förekommer när båda parterna är ensamma. Vidare skildras gärningsögonblicket som en kontrollfaktor då våldsutövaren i förhållandet styr var och hur våldet sker, samt i vilken omfattning. Lundgren (1991) beskriver ett kortsiktigt kontrollsökande mönster som oftast är genomgående vid våld: att vid gärningsögonblicket är sinnestillståndet i hög grad kontrollerat även om mannen är rasande. En mer långsiktig kontrollsökande mekanism i våldsprocessen är en typ av kontrollmekanism där våldsutövaren isolerar kvinnan så mycket som möjligt i syfte att kontrollera hennes tankar, känslor och upplevelser. Den andra mer långsiktiga mekanismen som mannen använder är växlingen mellan våld och värme. Effekten av tortyr utökas när smärta och omsorg växlar. De båda parterna utvecklar olika strategier för att uppnå olika mål

som ofta är knutna till rådande normer kring vad som är manligt och kvinnligt, parallellt med att våldet i relationen successivt normaliseras (Lundgren 1991, ss. 1-24).

Isdal (2001) beskriver att männen gradvis placerar orsakerna till våldet bortom sig själva, i andra omständigheter eller den yttre omgivningen - våldet externaliseras, vilket kan ses som en strategi. Externalisering är en mycket vanlig försvarsmekanism som kan användas av alla människor som ett försvar när man gjort något fel. Externaliseringen förskjuter skuld och ansvar från en själv och därmed sänks risken för straff eller fördömande (ibid., ss. 234-235).

För mannen fungerar normaliseringsprocessen som en målinriktad, könsskapande strategi för att konstituera manlighet samtidigt som våldet utvecklas och motiveras (externaliseras) vid systematiskt utövande med syfte att kontrollera kvinnan. Kvinnan behöver bli liten för att mannen ska bli stor och när han har kontroll över henne känner han sig som en "riktig man". För kvinnan fungerar normaliseringsprocessen som en nedbrytningsprocess som förskjuter gränserna kring upplevelserna av våldet, och våldet kommer med tiden att uppfattas och upplevas som normalt från båda parter (Lundgren 2012, ss. 25, 49-62, Lundgren 1991, ss. 1-24). Normalisering är en process som tar bort tvånget att förklara och går ut på "att betrakta eller göra ett fenomen som så vanligt eller omärkligt att det inte finns någon orsak till att problematisera det". Olika kulturer har olika syn på våld och våld är således i högre eller lägre grad normaliserat. Vid avsaknad av något att jämföra med eller något som utgör en kontrast, uppfattar vi den verklighet vi lever i som normal (Isdal 2001, ss. 222-223).

Våld måste förstås i sitt sammanhang om det ska kunna göras begripligt. En utmaning är att identifiera vilka kontexter som är relevanta för att förstå våldet och vad inom våldet det är vi söker förståelse kring. Lundgren (2012) menar att det är omöjligt att förstå kön utan att se kvinnor och män i relation till föreställningar om en existerande makt-obalans mellan könen, likaväl som till föreställningar om sexualitet. Förståelsen av våld, makt, kön och sexualitet hör samman (Lundgren 2012, ss. 19-21).

4.0 Metod och metodologiska överväganden

I denna studie har en hermeneutisk ansats valts som vetenskapsteoretisk ansats. Under detta kapitel redogörs för ansatsens betydelse för datainsamlingen och resultaten samt analysen. I synnerhet resonerar vi kring urvalet av intervjurespondenter då detta urval utgör en betydande grund för studiens resultat. Vi redogör också för de etiska överväganden vi gjort under studiens arbetsgång.

4.1 Val av vetenskapsteoretisk ansats

Våld i nära relationer förekommer i vårt samhälle som ett socialt problem, och förknippas då med en socialt konstruerad idé (Muehlenhard & Kimes 1999, s. 234). Teoriers funktion är att uttrycka något allmängiltigt som ska förklara eller öka förståelsen av ett fenomen. Teorier kan även beskriva regelbundna samband mellan fenomen, bidra till en helhet och utsäga något generellt, genom en viss nivå av abstrakt förenkling av verkligheten (Thomassen 2015, ss. 32-34). I vår studie söker vi svar på frågor om ett mänskligt fenomen, i detta fall mäns våld mot kvinnor i nära relationer. Därmed utgår vi från en humanvetenskaplig ansats som utmärks av målet att förstå människolivet som det manifesteras i flera olika uttrycksformer. Exempel på detta är i det fall där vi försöker skapa kunskap om de bakomliggande orsakerna till varför män utövar våld i heterosexuella relationer.

Då hermeneutikens uppgift är att redogöra för en förståelse för mänskligt liv och handlande genom tolkning, bildar hermeneutiken grunden för alla humanvetenskaper (Thomassen 2015, s. 45). All kunskap vi får är från början påverkad av vår tidigare förståelse och den förståelsehorisont vi befinner oss inom. Däremot kan vår tidigare förståelse fördjupas och ändras genom de tolkningar vi får och gör som ger oss ny mening. Enligt detta hermeneutiska synsätt kan tolkningsprocessen utvecklas och öka vår förståelse genom en växling från helhet till delar av det material vi försöker förstå, som en ständigt pendlande spiral. Att ha fördomar kring ett fenomen behöver inte vara negativt utan kan i själva verket vara det som utgör en produktiv utgångspunkt och triggar igång en förståelseprocess, leder till frågor och ger arbetet en riktning (ibid., ss. 100-102, 184-194).

Viktigt att nämna är det som Becker (2008) lyfter fram; den verkliga utvecklingen av vetenskaplig kunskap sker egentligen först om vi hittar något avviker från de slutsatser vi drar. Att använda negativa fall kan ge nya aspekter av det som studeras och förfina porträttet av helheten (ibid., ss. 208, 221, 224). Trots att det mesta av våldet i nära relationer begås av män mot kvinnor finns det också kvinnor som utövar våld mot män de lever med samt samkönade relationer där det förekommer våld. Det finns således undantag från att se våldsutövning kopplat till könsroller och maskulinitet i motsats till de slutsatser vi dragit i vårt analysarbete vilket vi är medvetna om.

4.2 Förförståelse

Innan vi påbörjade vår studie reflekterade vi över vår förförståelse om mäns våld mot kvinnor i nära relationer och tillsammans har vi varit noggranna med att inte låta våra tidigare erfarenheter samt uppfattningar påverka vår studie. Förförståelse innebär att vi människor inte uppfattar verkligheten endast med hjälp av våra sinnen. Egentligen handlar det om tolkningar, vilket innebär att ett enkelt synintryck förutsätter en form av så kallad förkunskap (Thurén 2008).

Reflekterandet samt ifrågasättandet av vår förförståelse har hjälpt oss att inte låta andra faktorer som exempelvis erfarenheter, rapporter om partnerrelaterat våld i media eller självbiografiska utsagor vi läst, vara vägledande för studien. Den uppfattning och det personliga intresset vi på förhand hade om partnerrelaterat våld som socialt problem bidrog däremot till ett tidigt engagemang och önskan om vidare förståelse kring ämnet som vi upplevde som väldigt konstruktiv och givande för studien. Vidare har vi under arbetet med studien stött på moment som lett till att vi som författare velat tillägga samt nyansera vissa delar av studien. Anledningen till detta är att respondenterna som vi intervjuat inte har gått in på en del områden i den utsträckning som vi önskat eller trott. Då deras utsagor utgör grunden för studiens resultat har vi inte utvecklat de områden som respondenterna inte har vidrört på djupet. Det intervjurespondenterna berättar är studiens empiriska material, därför bör deras utsagor inte ändras genom att något förstärks eller utelämnas. Vidare har vår förståelse medfört att vi inte har försökt påverka respondenterna som vi har intervjuat. Förförståelsen har lett till att vi har varit försiktiga, våra intervjuer har inte styrts av strävan efter att få svar som vi önskar.

4.3 Analysmetod

I enlighet med en socioekologisk utgångspunkt är det av vikt att se till våldsproblematikens komplexitet och kontext. Under kapitlet för vår analys utgår vi från Jönsons (2016) perspektivanalys, för att utifrån denna modell studera mäns våld mot kvinnor i nära relationer som ett problem med flera perspektiv. Utifrån Jönsons (2016) perspektivanalys kan frågor om partnerrelaterat våld besvaras utifrån våldets karaktär, bakomliggande orsaker, omfattning, tänkbara lösningar (behandling), aktörer och exempel på bärande begrepp och exempel på typfall. Vi redogör även kort för hur partnerrelaterat våld kan förstås utifrån mikro-, makro- och mesoperspektivet. Historia och utveckling gällande synen på våld inom nära relationer i

Sverige kommer lyftas kort. Denna analysmodell ger möjlighet att studera hur olika perspektiv hänger samman eller inte (Jönson 2016, ss. 25-51).

4.4 Allmän metodbeskrivning och kritisk metoddiskussion

Att vara medveten om vilken påverkan vi som forskare med personliga egenskaper har på vår studie och dess resultat är av vikt. Även urvalet och fältplatsen är exempel på påverkansfaktorer (Yin 2017, ss. 49-50). Önskvärt hade varit att träffa respondenterna personligen men eftersom de olika verksamheterna är placerade över hela Sverige var det en praktisk omöjlighet. Vi hade gärna sett att alla intervjuer skett via Skype men de flesta föredrog telefonintervju, oftast av praktiska skäl. I och med telefonintervjuer uppfattades inte kroppsspråk och ansiktsuttryck som annars hjälper till i registrering och tolkning av svaren, men vi upplevde att vi i samtalen fick en god dialog och möjlighet att direkt i samtalen kunna söka bekräftelse i de tolkningar vi gjorde. En del svar kunde upplevas tydliga medan andra var mer underförstådda och vi fick möjlighet att enkelt ställa följdfrågor och be om vidareutveckling, till skillnad från vad exempelvis en enkät eller mailintervju kunnat ge möjlighet till. Kvale och Brinkmann (2014) ställer sig frågan om kunskap producerad genom intervjuer kan vara objektiv. En reflexiv objektivitet där vi reflekterar över vad vi som forskare själva bidrar till i kunskapsproduktionen eftersträvas enligt författarna (ibid., ss. 46-49). Detta hade vi i åtanke vid intervjuerna gällande exempelvis vilka följdfrågor vi kom att ställa och hur vi formulerade oss i samtalen. Vi strävade efter att inte ställa ledande frågor även om det fanns i vårt medvetande att vi hade en viss förförståelse och förutfattade meningar redan från början. Andersson & Swärd (2008) lyfter fram att forskare liksom andra människor tenderar att påverkas av hur omvärlden ser på kontroversiella och omdebatterade samhällsproblem. Sociala problem måste ses i sammanhang och en samhällskontext (ibid., 2008, ss. 243-245).

4.5 Metodens tillförlitlighet och trovärdighet

Inom kvalitativ forskning används begreppen tillförlitlighet samt trovärdighet istället för validitet och reliabilitet. I en studie handlar tillförlitlighet om reliabilitet och studiens trovärdighet om dess validitet (Bryman, 2011).

För att forskning ska vara tillförlitlig ska dess resultat kunna antas reproduceras vid andra tidpunkter, av andra forskare och bli detsamma. Forskningen och dess metoder ska undersöka vad de påstås undersöka och slutsatserna från forskningen ska vara korrekt härledda från sina

premisser för att vara giltiga (Kvale & Brinkmann 2014, ss. 291-296). Vår studie uppfyller detta, förutsatt att respondenterna och frågorna varit desamma, och att respondenterna getts samma möjlighet att ta del av frågorna i förväg om de så önskade. Med hjälp av våra frågeställningar formulerade vi de intervjufrågor som gav oss mest givande svar för studiens syfte, och slutsatserna i resultat och analys härleds tydligt från våra intervjuer.

I en kvalitativ studie kan det förekomma olika typer av felkällor. Bryman (2011) beskriver exempel på felkällor såsom datainsamlingsfel, urvalsfel samt samplingsrelaterade fel. Ett datainsamlingsfel kan vara ett exempel på att någonting har skett på ett felaktigt sätt när materialet har samlats in (Bryman, 2011). I studien förekommer ett av exemplen som författaren lyfter fram. När vi hade genomfört alla intervjuer och lyssnade på ljudinspelningarna insåg vi att 2 av 8 inspelningar hade mindre inslag av ”ljudfel”. Anledningen till varför vi ser detta som en felkälla är för att när det förekommer ”ljudfel” kan det uppstå misstolkningar beträffande vad respondenten säger när ljudet stundvis inte är helt korrekt. De fåtal mindre datainsamlingsfel som förekom i studien hanterades på ett rimligt sätt. Då ”ljudfel” förekom i inspelningarna valde vi att hantera problemet genom att i gemensam avlyssning och diskussion förstå kontexten.

4.6 Val av datainsamlingsmetod för Tidigare forskning

Vid sökning efter tidigare forskning för vår studie har databaserna *Social Services Abstracts*, *Sociological Abstracts* samt *Social Science Premium Collection* använts. De sökord som kommit till användning i vår studie är: *domestic violence treatment, men using violence, ipv, control-seeking in intimate relationships, battered women, partner violence, latent violence, coercive control, masculinity, gender, heterosexual relationships*.

4.7 Val av datainsamlingsmetod för resultat

Vår studie bygger på semistrukturerade intervjuer med åtta respondenter som arbetar inom olika verksamheter för våld i nära relationer. Intervjuerna genomfördes via telefon, spelades in och transkriberades omedelbart. Det transkriberade materialet skrev vi ut när sista intervjun var slutförd, för att gemensamt se vilka nyckelord och huvudteman teman vi kunde finna i det samlade materialet utifrån respondenternas redogörelser. Utifrån detta kunde vi koda och kategorisera materialet utifrån våra frågeställningar.

Den tematiska analysmetoden är vanligt förekommande inom forskning och går ut på att hitta teman som är återkommande i det insamlade empiriska materialet. Genomförandet av detta

tillvägagångssätt har i vår studie utgångspunkt från det Bryman (2011) lyfter fram. Den tematiska analysen fokuserar på vad som sägs och inte hur det sägs, och syftar till att hitta likheter och repetitioner mellan de olika intervjuerna (ibid 2011., ss. 528–531).

4.8 Överväganden rörande urval och urvalsmetod

Under vår rubrik för Tidigare forskning använde vi de svenska och internationella vetenskapliga artiklar och avhandlingar som vi fann belyste partnerrelaterat våld utifrån olika perspektiv med fokus på våra frågeställningar. Vi försökte gå bortom eventuella förutfattade uppfattningar om ämnet för att söka efter olika synvinklar framför allt till orsakerna bakom partnerrelaterat våld. Även möjligheter till behandling lyfts till viss del. Könroller och maskulinitet har fått ett eget avsnitt under rubriken Tidigare forskning i vår studie eftersom allt arbete inom kvinnofridsområdet i Sverige idag ska ske ur ett könsmaktsperspektiv (SOU 2004:121).

Vår studie kan karaktäriseras som kvalitativ då vi i enlighet med Yin studerar sammanhang och omständigheter för män som utövar våld och avser återge den mening som kan tillskrivas de verkliga förhållandena och anledningarna till våldet. Vår studie kan också skapa insikter om begrepp vi inte tidigare visste om som kan förklara männens beteende. Intervjuer och samtal som datainsamlingsmetod kan ge specifika exempel och förklaringar på andra personers beteende eller handling, vilket är vad vi söker (Yin 2017, ss. 19, 135). Utifrån respondenternas svar söker vi nyckelord och gemensamma nämnare och därefter stöd i teorier, litteratur och forskning. Vår arbetsprocess är att betrakta som induktiv då de data vi får och de processer och händelser vi studerar driver på utvecklingen av bredare begrepp i vårt arbete (ibid., ss. 33, 97).

Vi fann tidigt när vi började söka information om partnerrelaterat våld i Sverige att Rikskriscentrum återkom i de resultat vi fick, likaså NCK. Då Rikskriscentrum i större utsträckning än NCK arbetar med våldsutövare i fokus (oftast männen) föll valet på att kontakta samtliga verksamheter anslutna till dem. Vi hoppades få en spridning av respondenterna då de med gemensamt fokus på männen, men på något skilda sätt, verkade arbeta med det vi sökte svar på i våra frågeställningar. De respondenter som kom att delta representerar Alternativ till våld, Familjefridsmottagningar, samt olika kris-, stöd- och manscentrum. Intervjurespondenterna arbetar som behandlare eller verksamhetsansvariga och har olika typer av utbildning såsom psykolog, kurator, beteendevetare och socionom.

Intervjurespondenterna består av både män och kvinnor. Deras erfarenheter av att arbeta med våld i nära relationer är olika; någon är relativt nyexaminerad socionom medan andra arbetat många år i sina yrkesroller. Gemensamt för alla är att de har påbyggnadsutbildning specifikt inriktat på våld i nära relationer vilket samtliga uttryckte som krav för sitt yrkesutövande.

Då vårt syfte är att utifrån respondenternas uppgifter skapa förståelse för fenomenet partnerrelaterat våld mot kvinnor och hur det manifesteras utifrån flera perspektiv, samt undersöka behandlingsmöjligheter för våldsutövare, ville vi få en så spridd bild av våldsproblematiken som möjligt. De olika verksamheterna representerar olika stora upptagningsområden i Sverige vilket också ger oss en mer nyanserad bild för vårt resultat gällande exempelvis vilka typer av behandling de kan erbjuda. Ett avsiktligt urval av vårt slag bör i enlighet med Yin ge de data som också är mest relevanta för vårt syfte och frågeställningar och möjliggöra det bredare informationsspektrum som författaren förespråkar (Yin 2017, s. 93).

4.9 Etiska överväganden

Denna studie utgår från individskyddskravet som Vetenskapsrådet (2011) redogör för. Individskyddskravet är fördelat i fyra allmänna huvudkrav: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Inom forskningen är det viktigt att utgå från etiska aspekter för att skydda intervjupersonernas integritet. Detta spelar även roll för forskningens kvalitet samt genomförande. Informationskravet handlar om forskarens ansvar att informera dem som deltar i studien om forskningens syfte vilket vi gjorde i informationsbrevet till intervjupersonerna. I informationsbrevet lyfts också fram att deltagandet i vår studie bygger på frivillighet. Möjligheten att när som helst ha rätt att avbryta sin medverkan framgår tydligt. Samtyckeskravet blev tillgodosett när intervjupersonen anmälde sitt deltagande genom mailbekräftelse och alla deltagande i forskningen gavs rätt att på egen hand bestämma över sin medverkan. Uppgifterna respondenterna lämnade gavs största möjliga konfidentialitet. För att förstärka deras anonymitet har vi medvetet valt att utelämna hur många som representerade de olika verksamheterna i vårt urval. Under arbetet med studien förvarades all mailkontakt och ljudinspelningar med respondenterna på låsta enheter, onåbara för obehöriga. Transkriberingarna skrevs utan att namn eller verksamhet röjdes. När inget mer behov funnits av att arbeta med materialet så har alla ljudinspelningar och korrespondens raderats. I enlighet med Vetenskapsrådets (2011) individskyddskrav får forskaren enbart använda insamlade uppgifter för forskningens syfte. Redan i

informationsbrevet meddelade vi respondenterna därför också att vi endast kommer använda informationen vid intervjutillfällena samt resultatet för vår studie och forskningens syfte (Hermerén, 2011).

Enligt SFS 2003:460 2§ ska lagen om etikprövning av forskning som avser människor inte tillämpas vid forskning på grundnivå eller avancerad nivå inom högskoleutbildning. Lagen ska enligt 3§ 1p tillämpas på forskning som innehåller personuppgifter som är känsliga. I vår studie har vi inte tillämpat lagen, dock har vi tagit hänsyn till individskyddskravet eftersom det är viktigt att utgå från etiska aspekter och därmed skydda deltagarnas integritet.

4.10 Arbetsfördelning

Vi sökte på varsitt håll efter tidigare forskning för vår studie men delade samtliga artiklar med varandra för att båda skulle kunna bedöma deras relevans för arbetet. Allt skriftligt producerat material har vi arbetat med i ett gemensamt dokument i Google drive, tillsammans eller var för sig men med daglig kontakt och dialog. Johanna Bohlin har haft mailkontakt med respondenterna, bokat intervjuer samt höll i intervjuerna. Samtlig kontakt med respondenterna formulerades dock utifrån att vi var två som gemensamt utförde studien och vi båda var närvarande i rummet vid intervjun vilket respondenterna upplystes om. En del intervjuer gav mer följdfrågor än andra, vilket vi diskuterade efter intervjuernas slut. Transkriberingarna utfördes till största delen av Layla Eliassi Sarzali. De intervjuer som vid enstaka tillfällen blev otydliga i ljudupptagningen avlyssnades gemensamt. Transkriberingarna skrevs ut och sammanställdes gemensamt så att respondenternas svar skulle framställas så ärligt som möjligt. Även analysarbetet och avsnittet för diskussion utfördes gemensamt och där gavs våra egna respektive tolkningar däremot utrymme.

5.0 Resultat

Under detta kapitel presenteras resultatet baserat på våra åtta intervjurespondenters redogörelse. Vi har utgått från våra intervjurespondenters redogörelser som underrubriker i resultatet för att kunna särskilja de olika delarna av materialet. De olika avsnitten berör definitionen av våld, den vanligaste typen av våld i nära relationer, bakomliggande orsaker till mäns utövande av våld samt erbjuden behandling, stöd och hjälp för våldsutövarna.

5.1 Våldsdefinition

Respondenterna fick under intervjun beskriva hur de definierar våld i sitt arbete. Förståelsen kring vad våld är och hur våld definieras bildar utgångspunkt för studiens frågeställningar gällande vilken behandling som erbjuds och hur behandlingen är utformad. Sex av respondenterna beskriver att de använder sig av Isdals (2001) definition av våld, vilken också redogörs för i inledningen av denna studie. Författaren menar att våld är varje handling gentemot en annan person som avser att smärta, skrämma, kränka eller skada denna person. Våld är också en handling som tvingar en annan person att antingen göra något mot sin vilja eller avstå från något den vill göra. En av de ovan nämnda respondenterna lyfter fram att Isdals (2001) våldsdefinition är värdeneutral. Definitionen uttrycker inte huruvida våldshandlingen är bra eller dålig, utan handlar om våldets innebörd och funktion. En annan av respondenterna uttrycker definitionen av våld på liknande sätt som övriga då hen representerar en verksamhet som definierar våld utifrån vilken funktion våldet uppfyller. Detta enligt följande:

”Ja XXX definition fokuserar mycket på funktionen av handlingarna. Att smärta och skada, skrämmer eller kränker och dess effekt... att det hindrar folk från att göra något som de vill eller tvinga dem att göra något som de inte vill. Det kan vara fysiskt, psykiskt, materiellt, ekonomiskt och sexuellt våld” (IP 1).

En annan intervjurespondent definierar våld enligt följande:

”Ja i vidare bemärkelse... man kan ju naturligtvis precisera det väldigt tydligt och säga att det handlar om fysiskt och psykiskt våld. Ehhhh... materiellt, försummelse är ju också våld skulle jag vilja säga. Det som har kretsat sig kring väldigt mycket är ju psykiskt våld, även naturligtvis fysiskt våld. Men försummelse menar jag också är en typ av våld” (IP 4).

Sammantaget visar resultatet på att Isdals (2001) definition är den huvudsakliga, förutom två respondenter som beskriver våld på annat sätt men som ändå är inne på samma definition. Deras huvudfokus riktar sig mer på de olika våldsformerna, det vill säga hur våldet manifesteras.

5.2 Den vanligaste typen av våld i nära relationer

Samtliga intervjurespondenter lyfter fram att det psykiska våldet är det som är mest förekommande hos de män de arbetar med. Fyra av åtta respondenter lyfter fram exempel på psykiskt våld såsom kränkningar, nedvärderingar, isolering, kontroll, makt, irritation, hotfullt kroppsspråk och skrämmande beteende.

IP 3 och IP 4 beskriver att det ofta förekommer fysiskt våld innan det psykiska våldet, vilket är en av orsakerna till att våldsutövande män hamnar hos deras verksamhet. IP 5 lyfter också fram det latent våldet i samband med psykiskt våld som väldigt påfrestande för den utsatta och dennes närstående då det yttrar sig som en ständig anpassning till mannen och oro för att våldssituationer ska uppstå. IP 1 poängterar dock att även om fysiskt våld också förekommer, så är en anledning till att de inte ser så mycket av det grövsta fysiska våldet att vid utövning av detta så hamnar männen i regel istället inom kriminalvårdens insatser. IP 8 lyfter fram att det mest skambelagda våldet är det sexuella, och därför är det den absolut svåraste våldformen att jobba med i behandling. Det sexuella är något intimt som ska förknippas med lust så det är väldigt svårt för en man att erkänna att han exempelvis våldtagit sin fru. Det är också oerhört omanligt - en riktig man ska inte behöva tvinga sig till sex, som respondenten uttrycker det. Väldigt få förövare tar ansvar för det sexuella våldet som kan yttra sig i mycket grova övergrepp.

5.3 Bakomliggande orsaker till mäns utövande av våld

5.3.1 Vanmakt, makt och kontroll

IP 1 och IP 2 lyfter fram makt och kontroll som två begrepp som står i förhållande till varandra. Behovet av att uppnå makt och kontroll lyfts fram i samband med en grundläggande upplevelse av stark vanmakt i mannens livssituation. Detta driver i sin tur fram utövandet av våld. Upplevelsen av vanmakt kan grunda sig i oförmågan att hantera en jobbig situation eller svåra känslor, såsom svartsjuka mot kvinnan. IP 1 uppger att männen hen möter i behandling inte själva upplever att det är makt över sin partner de eftersträvar. Respondenten ger exempel på hur männen skrämmer sin partner genom både psykiskt och materiellt våld då hen berättar att "Jag brukar använda liknelsen alfagorillan som slår sönder djungeln för att befästa sin makt" (IP 1). IP 2 poängterar att i slutändan handlar våldsutövandet om ett val som är kontrollerat.

Sammanfattningsvis lyfts alltså känslan av vanmakt av något slag hos mannen fram som anledningen till att han utövar våld mot kvinnan, för att finna makt och kontroll över sin situation. De två respondenterna menar att makt och kontroll används för att männen saknar verktyg att hantera jobbiga situationer. Det blir svårt för mannen att föra en diskussion, vilket leder till att han exempelvis försöker kompensera detta genom att kontrollera kvinnan.

5.3.2 Samhällsstruktur och könsmaktsordning

Sju av åtta respondenter redogör på olika vis för att orsakerna bakom partnerrelaterat våld kan ses ur ett samhällsperspektiv med en inneboende könsmaktsordning, givna könsroller och genusstrukturer samt ett icke jämställt samhälle. Mannen som norm lyfts fram samt påverkan av hur pojkar respektive flickor fostras olika från barndomen både av föräldrar och samhällets normer samt hur de formas genom livet. I detta ligger också vilka värderingar pojkar och flickor respektive män och kvinnor fostras in i och bär med sig genom livet. De traditionella könsrollerna lyfts fram och hur samhället bidrar till att upprätthålla synen på vad som är maskulint respektive feminint. IP 7 menar att det finns mycket som man kan göra redan från förskolan och uppåt när det gäller att prata med barn om könsroller.

”Samhället uppfostrar ju tjejer och killar olika. Ehhh... tjejer får visa känslor, men fortfarande lite så att som kille ska man resa sig upp när man har ramlat. Och så borstar man av sig lite och fortsätter leka medan man som tjej får då lite tröst. Så jaa, därför tror ju då killar att man inte får visa sig sårbar” (IP 5).

IP 2 redogör för hur kvinnan i samhället betraktas som underlägsen mannen och lyfter fram hur en kvinna rentav kan betraktas som mannens egendom i relationen.

”Det handlar mycket om samhällsstrukturen. Att mäns våld mot kvinnor liksom kommer in i det och att män överlag liksom känner att de står över kvinnan. Att... inte bara liksom sin egen kvinna utan på arbetsplatser, i klasser, alltså på alla arenor, att män liksom står över kvinnan och har makten över kvinnor. Men att i relationer blir det ju väldigt mycket mer fokus på ägande, alltså liksom att de äger sin kvinna” (IP 2).

IP 3 lyfter fram att värderingar kan handla om exempelvis könsroller inom familjen. IP 6 nämner ett exempel på hur olika våldsformer kan accepteras då män i behandling kan uttrycka sin rätt att uttrycka vad de vill inom hemmets väggar:

”Ehh, det är väldigt mycket sånt här, ja men vi har högt i taket hemma hos oss. Så här kan man säga vad som helst. Det finns en acceptans för våldsformer, att det på något sätt är okej” (IP 6).

En av respondenterna har svarat på annat sätt än de ovanstående sju. Hen lyfter inte fram några orsaker som mer framträdande än andra till varför partnerrelaterat våld uppstår och förekommer, men lyfter mot slutet av intervjun fram en diskussion om hur viktigt det är att inse att vi alla är en del av ett system som ibland hyllar våld på olika sätt, även från kvinnors sida. Hen lyfter fram MMA som exempel på en sport där våld, om än i kontrollerad form, hyllas och applåderas och menar att detta visar på en naivitet kring våldsproblematiken och upprätthållandet av vad som betecknas som maskulint beteende.

Sammanfattningsvis väljer samtliga respondenter att lyfta fram någon form av samhällelig påverkan som förklarande kontext till varför män utövar våld mot kvinnor i sin relation. De lyfter fram olika exempel med något varierande utgångspunkt men gemensamt är att partnerrelaterat våld lyfts som något som pågår, och tillåts pågå, utifrån samhälleliga strukturer. Synen på vad som är manligt respektive kvinnligt är överlag något som samtliga berör på ett eller annat sätt.

5.3.3 Rädsla för att bli lämnad

IP 3 och IP 4 uppger att rädsla, i synnerhet rädsla för att bli lämnad av sin partner är en vanlig orsak till att våld uppstår. IP 3 ger exempel på att det kan ha med skör självbild att göra och att avsaknad av självförtroende kan uttrycka sig i exempelvis svartsjuka gentemot partnern. IP 4 berättar att männen ofta under behandlingen beskriver att de i våldssituationen känner sig kränkta och att det är därför de får raseriutbrott. Om männen känner sig kränkta kommer behandlingsarbetet tillbaka till att männen egentligen är rädda och inte klara över sitt eget beteende.

”Det finns många orsaker, men det finns män som... eh, ofta är rädda för att bli övergivna. Och, ja det kan jag se ofta, och det är ju precis det de gör, de beter sig ju så att säga så kvinnan överger dem. Men ofta rädda män, rädda män för... och har oftast inte verktyg att prata. Oftast... eller ja, det blir svårt att föra en diskussion för dessa män. Det är svårt för dessa män att berätta att de är rädda, berätta att de känner sig så. Utan ja det blir så... att man i mångt och mycket... vad ska man säga, blir kränkande

istället gentemot kvinnan. Man lägger det på henne, det är hon som gjorde att jag behövde göra detta. Man tar inte eget ansvar för sitt beteende” (IP 4).

Rädsla härleds sammanfattningsvis till viss del höra ihop med en oförmåga hos mannen att uttrycka vad det egentligen är han känner. Ovan intervjurespondent poängterar också att mannen inte förmår ta ansvar för den rädsla han upplever utan istället försöker lägga ansvaret för våldet på kvinnan.

5.3.4 Oförmåga att hantera och definiera jobbiga känslor

IP 7 och IP 1 lyfter fram en oförmåga att hantera jobbiga känslor och stressade situationer som en bakomliggande orsak till våldsutövandet. När mannen vill något som inte blir som han önskar kan han inte hantera det utan agerar istället utåt mot sin partner genom exempelvis svartsjuka. ”Det är oftast stress, ilska, frustration, man vill något som inte blir som man vill och då har man svårt att hantera det” (IP 7).

Vidare uttrycker fyra av intervjurespondenterna att männen har en oförmåga att definiera jobbiga känslor. Att uttrycka svårdefinierade känslor genom våldshandlingar upplevs vara utifrån en avsaknad av ett eget språk, en oförmåga att kunna uttrycka och förstå vilka känslor det är som upplevs i kroppen. Både svårigheten att hantera och definiera svåra och jobbiga känslor kopplar även IP 1 till vanmakt med följande resonemang:

”I grunden är de flesta män som jag möter, och även kvinnor med samma problematik, så är det nog oförmågan att hantera svåra känslor. En oförmåga att uttrycka svåra känslor. Främst i anslutning till någon som ligger dem nära. Och det kan man ju förklara på flera olika sätt. Att man har en vanmakt mot sig själv, man kan inte hantera situationen... Samtidigt kan jag tycka att det finns någon stark indikation på att pojkar inte får lära sig att hantera nedstämda känslor, att man är ledsen, sorgsen eller besviken, eller att man är rädd och orolig. Man kanske inte heller lär sig att känna igen de känslorna. Då tar en känsla som är mer utåtriktad som ligger närmare till hands. Det är mer accepterat att vara förbannad än att vara ledsen” (IP 1).

Sammanfattningsvis nämns oförmåga att antingen definiera eller hantera känslor av merparten av respondenterna. Respondenterna ger också exempel på vilka typer av känslor som förekommer, utåtriktade känslor såsom ilska, stress och frustration men även inåtvända känslor som istället handlar om ett oförstående förhållningssätt gentemot dem själva. Tre av

respondenterna menar att våldet blir ett uttryck för den avsaknad av språk männen upplever när det gäller vad de bär inom sig.

5.3.5 Uppväxt med våld och/eller det sociala arvet

En gemensam uppfattning som fyra av intervjurespondenterna nämner är att de bakomliggande orsakerna till att män utövar våld mot sin kvinnliga partner handlar om uppväxt och det sociala arvet. De menar att de som är våldsutövare har själva oftast varit utsatta för våld i barndomen. Männen har själva vuxit upp i en våldsam miljö som pojkar eller har upplevt våld mellan sina föräldrar. Dessutom kan de ha blivit försummade som barn. De våldsutövande männen har enligt de fyra respondenterna haft någon försvårande omständighet i ursprungsfamiljen, det kan exempelvis handla om fäder som inte har varit närvarande vilket respondenterna menar leder till att de inte vet hur en man ska vara eller vad en föräldraroll innebär.

”Och en sån orsak kan vara inläring under uppväxten... alltså ja det sociala arvet kallar några det för. Och det är ju att man genom det man har varit med om som... under uppväxten så har man fått våld som en lösning, ett sätt att hantera olika situationer man hamnar i” (IP 3).

5.3.6 Socioekologisk modell

Samtliga intervjurespondenter beskriver under intervjuerna att orsakerna bakom partnerrelaterat våld handlar om flera olika orsaker som tillsammans, som en av dem uttrycker det, utgör en socioekologisk modell. De nämner att man inte kan peka på enbart en orsak till varför män använder våld i nära heterosexuella relationer. Den socioekologiska modellen består av olika perspektiv; individperspektiv, relationsperspektiv, samhällsperspektiv och norm- och/eller strukturperspektiv. Respondenterna lyfter fram de olika perspektiven på olika sätt, de resonerar utifrån sina erfarenheter och menar att de måste utgå från de olika nivåerna för att sedan kunna förstå problematiken som de möter i sitt vardagliga arbete.

”Man kan inte malla in. Så fort man börjar tänka att det här har med trasiga leksaker att göra, eller det här har med trasig uppväxt att göra eller det har med något annat att göra som hormoner eller någonting. Då låser man fast sig så man måste befinna sig i någon slags undersökande innan man börjar jobba. Man måste försöka se vad det är som just den här specifika personen har varit med om eller vad det är som har hänt och så” (IP 8).

5.3.7 Okunskap om våld

Fem av respondenterna beskriver under intervjuerna att de i sitt dagliga arbete möter män som har en okunskap om vad våld är. IP 6 beskriver att det finns en okunskap som i sig genererar i våld. Respondenten lyfter fram att det finns många olika våldsformer och olika styrka i våldet. Våldet har olika delar och olika former och vi måste därför prata om vad våld är och våldets olika ansikten, för att på något vis komma åt okunskapen kring vad våld är. Även IP 5 styrker detta genom att beskriva att männen ofta inte har förstått vad de gör, och vad som anses vara våld, i synnerhet gällande psykiskt men även ekonomiskt våld. Hen nämner vidare att många av männen som vänder sig till verksamheten oftast får en 'aha'-upplevelse.

IP 3 nämner att okunskapen om våld och vad våld är leder till att mannen inte förstår allvaret. Vidare berättar respondenten hur viktigt det är för mannen att förstå att han har utövat våld för att kunna behandlas. IP 4 beskriver att våldet oftast är ett vanemässigt beteende hos män som inte förstår vad våld är och de har inte förmågan att reflektera kring sitt agerande.

Ovanstående respondenter lyfter fram att männen under behandlingsarbetet oftast blir förvånade eftersom de inte vet vad som räknas som våld. De flesta anser inte att de har gjort något fel vilket bland annat beror på okunskap gällande hur våld definieras. Till verksamheterna vänder sig ibland män som söker stöd och hjälp men som aldrig kan inse att de har utövat våld. Det leder i sin tur till att det blir svårt för behandlarna att arbeta vidare med dessa män.

”Och ja de har ju ofta inte förstått det, det är ju därför som behandling behövs. De har inte den förmågan att förstå vad våld är... nu är jag generell...” (IP 4).

5.3.8 Sociala problem och/eller svårhanterliga personlighetsdrag

Under intervjuerna betonar hälften av intervjurespondenterna att de bakomliggande orsakerna till partnerrelaterat våld också kan utgöras av sociala problem samt svårhanterliga personlighetsdrag. De menar att missbruk och psykisk ohälsa är två huvudingredienser som kan vara avgörande problematik. Däremot lyfter en av dem fram att även om dessa sociala problem kan vara de bakomliggande orsakerna tyder det inte på att det är det som får mannen att utöva våld. Respondenten lyfter fram att man inte kan tänka att det är alla alkoholister som utövar våld och tvärtom, det är inte heller alla som utövar våld som har alkoholproblem.

Samma sak gäller psykisk ohälsa; det är många som pratar om att det förekommer psykisk ohälsa i heterosexuella relationer men det är inte alla med psykisk ohälsa som väljer att använda våld.

IP 5 nämner att svårhanterliga personlighetsdrag är väldigt vanligt förekommande i det dagliga arbetet i deras verksamhet, där de förutom männen även möter utsatta kvinnor. Männen benämns som psykopater och narcissistiska, utan många nyanser i sitt tänkande.

”Ehhh och ja man har en personlighet som är ganska svart och vit, man har inte så många nyanser i sitt tänkande. Antingen är du med mig eller är du också emot mig.
Kvinnorna nämner oftast psykopater eller narcissistiska personer” (IP 5).

5.4 Erbjuden behandling, stöd och hjälp för våldsutövarna

Under intervjuerna nämner respondenterna att det finns olika behandlingsmöjligheter för män som utövar våld och kommer till deras verksamhet för att få hjälp. Samtliga intervjurespondenter berättar att de erbjuder individuella samtal för våldsutövarna. Av samtliga respondenter som erbjuder individuella samtal nämner fyra att de även erbjuder gruppsamtal.

5.4.1 Individuell behandling

Samtliga respondenter som i sina verksamheter erbjuder individuella samtal utgår från en modell som har sin grund i Alternativ till Våld. I grund och botten är det en gruppbehandlingsmodell men respondenterna beskriver att de utgår från gruppmodellen och anpassar den så att den lämpar sig även vid individuella samtal. Det blir en individanpassad behandling där behandlaren under arbetet med mannen till en början gör en kartläggning av hur det ser ut för den specifika enskilde personen. Respondenterna arbetar med olika övningar; bland annat börjar de i behandlingsarbetet med att prata om vad våld är, då detta är av vikt för att kunna arbeta vidare. De lyfter även fram att de jobbar med att prata om våldets ansvar och vem som bär det, samt att de skickar med ”läxor” hem som våldsutövarna får jobba med. Det kan exempelvis vara övningar på hur man ska hantera en våldsprocess. De nämner även att det är viktigt att mannen är beredd med att jobba med sig själv för att han ska kunna få hjälp. Om det saknas personliga tillgångar och han inte är beredd på att jobba med sig själv kan inte verksamheterna erbjuda någon behandling eller hjälp.

IP 2 lyfter fram hur de i samtalet med utövarna försöker ställa utmanande frågor och ger exempel enligt följande ”Vad är det som gör att du inte slår henne i ansiktet? Vad är det som gör att du nyper henne i benet istället?”. Respondenten lyfter i sina tidigare resonemang fram att det inte bara är själva utövandet av våld som handlar om makt och kontroll över partnern, utan även våldet i sig går att kontrollera. Detta försöker behandlarna i arbetet med männen få dem att komma till insikt med så att de kan ställa sig själva frågor som ”Vad är det som gör att jag inte slår henne i ansiktet eller vad är det som gör att jag inte slår henne på festen utan när vi kommer hem?”. Respondenten lyfter fram att det nog är en jobbig insikt men att det också kan inge hopp för männen att de har möjlighet att kontrollera våldet och hitta strategier för att undvika det.

5.4.2 Gruppbehandling

IP 3, IP 6, IP 7 och IP 8 som även erbjuder gruppbehandling i deras verksamheter beskriver att även här utgår arbetsmetoden från Alternativ till Våld. Det är ett upplägg som är indelat i åtta ämnen, och dessa ämnen går man igenom via ett antal olika övningar. IP 3 nämner att de arbetar med att våldsutövarna får pricka in sig på en skala mellan 1-9, exempelvis kan det vara att man berättar för gruppen hur läget är för en just nu. Skalan mäter olika perspektiv och går från 1- 9 där 1 är så dåligt som man kan ha det och 9 är så bra som man kan ha det. Våldsutövaren får välja en siffra och sedan förklara varför han har valt just den siffran. Dock beskriver IP 8 under intervjun att hen är tveksam till gruppbehandling. Anledningen till detta är för att det krävs att gruppen är noggrant sammansatt. Det måste ha skett djupintervjuer innan och våldsutövaren måste ha tagit ansvar för sitt beteende. IP 8 menar att gruppdynamiken kan haverera och istället stärks en oönskad dito. Ett exempel på detta är att våldshändelser kan förminsкас samtidigt som den utsattas position ifrågasätts. Respondenten beskriver att det krävs att terapeuten är väldigt observant på det som sker i gruppen, och för att lyckas med detta krävs både skicklighet och närvaro.

De resterande fyra intervjurespondenter som inte erbjuder gruppbehandling i dagsläget berättar att de däremot har en önskan om att i sina verksamheter kunna arbeta med detta. Dock har de inte fått till det rent praktiskt. Dessutom beskriver två av ovannämnda respondenterna att männen är svåra att arbeta med då det är mycket skuld och skam i processen att erkänna och prata om sitt våldsutövande. Våldsutövarna ser generellt inte gruppsamtal som en god idé då de är rädda för vem de ska träffa. Det är svårt att motivera männen till att vara i grupp eftersom det är ett känsligt område att prata högt om. IP 2 nämner

att de förhoppningsvis kommer kunna erbjuda gruppsamtal i framtiden och lyfter fram att det är viktigt att männen får igenkänningen som möjliggörs i gruppsamtal med andra med liknande bakgrund. Vidare beskriver samma respondent att en del män kanske inte är så duktiga på att prata vid individuella samtal. Därför kan det vara givande att vara i grupp och lyssna på andra. IP 4 förstärker detta genom att beskriva att när männen får dela känslor och märker att de inte är ensamma om att känna sig otillräckliga eller rädda, kan det kännas som en befrielse. Vidare beskrivs att man behöver vara två ledare i en grupp för att kunna erbjuda gruppbehandling. De fyra olika respondenterna beskriver att ytterligare en anledning till varför gruppbehandling inte erbjuds är på grund av ett litet upptagningsområde. Det finns inte tillräckligt med resurser inom verksamheterna.

IP 7 berättar att de i sin verksamhet arbetar med mindfulness som ett verktyg då mannen får sätta sig ner och fundera på varför han är där. Respondenten beskriver detta som ett sätt för mannen att kunna hantera känslor och vara avkopplad.

6.0 Analys

Vi vill lyfta fram det faktum att vi som intervjuare i enlighet med vår vetenskapsteoretiska ansats arbetat med utgångspunkt i tolkningar av de svar vi fått från intervjurespondenterna. Även om vi återgett citat ordagrant och försökt att lyfta fram både det gemensamma och avvikande i svaren vi fått, så är vi medvetna om att det ändå skett ett visst urval bland det vi valt att lyfta fram i vår studie. Detta formar både resultatet och utgör grunden för vår analys. Avsikten med vår analys är att tolka, förstå och förklara den empiri vi samlat in under intervjuerna.

Ett större antal respondenter hade utgjort en ännu större grund för arbetet, samtidigt som det hade gjort omfattningen av studien svår att hantera med tanke på intervjuernas omfattning. Vår analys utgår både från studiens frågeställningar och den Tidigare forskning vi använt, kopplat till vår teoretiska ansats om genus och normaliseringen av våld. Vi har valt att utgå från våra tidigare frågeställningar för studien och dessa frågor utgör respektive teman för vår analys. För att analysera vår data utifrån flera perspektiv använder vi oss av den perspektivanalys som kan hjälpa till att rama in partnerrelaterat våld utifrån en större kontext enligt Jönson (2016 ss. 25-38). Då det i vårt resultat och våra teoretiska utgångspunkter framkommit att partnerrelaterat våld som socialt problem bör ses utifrån en större kontext kan

denna modell överskådligt illustrera problemet och besvara våra frågeställningar utifrån olika betydelser.

6.1 Övergripande perspektivanalys

Både tidigare forskning, teorier och intervjurespondenter lyfter på olika sätt fram att partnerrelaterat våld i slutändan handlar om ett val hos männen. Våldet är ingen olyckshändelse utan är kontrollerat, även om männen inte är medvetna om det själva. Kan männen i behandling komma till insikt om detta och inte låsa sig fast i känslor av skam och skuld, kan de också arbeta med att hitta strategier för att välja något annat än våld i situationer där de upplever exempelvis vanmakt, rädsla, utsatthet, svartsjuka eller misstro.

Det som tydligt framkommit i resultatet är hur respondenterna förespråkar att våldet är betydligt mer än ett individproblem. Samhälleliga kontexter och ett kollektivt vidmakthållande av stereotypa könsroller och normer anses vara en starkt bidragande orsak till partnerrelaterat våld vilket både Lundgren (1991, 2012) och intervjurespondenterna lyfter fram. Majoriteten av våra respondenter lyfter fram hur pojkar som barn inte får stöd eller bekräftelse i sökandet av känslor som rädsla eller sorg på samma sätt som flickor, och de tillåts inte heller visa dessa känslor på samma sätt. Detta samtidigt som flickor å andra sidan fostras in i andra typer av normer. Samhället uppfostrar män redan i tidig ålder att inte visa sig sårbara. Exempelvis ska man som kille resa sig upp när man har ramlat medan man som tjej får lite tröst. Detta leder i sin tur till att man agerar utåtriktat på grund av att känslor såsom rädsla och sorg inte får visas. Detta skildrar Hirdman (2001) då genus kan användas i vidare perspektiv och sammanhang, samt möjliggöra för att kunna tala om skillnader och tankar beträffande manligt och kvinnligt. Tidigare forskning visar att män och kvinnor definierar våld olika, och utifrån olika grader av allvarlighet. Då Isdals (2001) våldsdefinition som så många av respondenterna använder sig av är så bred, skulle detta enligt oss kunna innebära att den också blir fri att tolka utifrån behandlarnas erfarenheter och kunskap. Olika behandlare poängterar vissa typer av våld mer än andra vilket skulle kunna medföra att alla våldsutövare inte bemöts likartat då förståelsen kring våld inte är preciserad.

För mannen fungerar normaliseringsprocessen som en målinriktad och könsskapande strategi för att konstituera manlighet. Då gränserna med tiden förskjuts kring upplevelserna av våldet inom en nära relation uppfattas våldet så småningom som ett normalt inslag i förhållandet (Lundgren 1991, 2012). En av våra respondenter nämner att både män och kvinnor är en del

av att upprätthålla och uppmuntra en viss typ av maskulinitet, vilket leder till en naivitet och acceptans kring våld.

Partnerrelaterat våld medför bland annat risk för psykiska och psykosomatiska problem för de utsatta, fysisk smärta och skador vid misshandel, trauman, i en del fall liv på flykt under skyddad identitet för både kvinnor, barn och anhöriga och i värsta fall dödsfall. Det medför också samhällsliga kostnader och kräver resurser i form av kvinnojourer och stödverksamheter för kvinnor likaväl som stöd- och behandlingsverksamheter för män.

Partnerrelaterat våld inträffar inte bara i Sverige utan är ett internationellt problem vilket även framgår i vårt inledande kapitel.

Fram till 1960-talet ansågs mildare former av våld och enstaka våldsföreteelser som en normalt förekommande och självklar del av den heterosexuella relationen. Grovt och upprepat våld betraktades fram tills då bero på konsekvenser av hög alkoholkonsumtion, alternativt som gärningar som begicks av psykiskt "onormala" personer. Från 1970-talet och framåt betraktades mäns våldsamma beteenden som konsekvenser av framför allt individuella problem, exempelvis dåliga uppväxtförhållanden. Det var i den privata sfären, exempelvis inom själva familjsituationen som våldshandlingar hade sitt ursprung, inte i det omgivande samhället. År 1990 beskrevs för första gången våld mot kvinnor som en jämställdhetsfråga i regeringens jämställdhetsproposition (1990/91:113). Med detta kom våld att beskrivas som "ett uttryck för den obalans som råder i maktförhållandet mellan könen" (Lundgren 2012, s. 72-79). Trots de reformer som skett lever den grundläggande idén om mannen som norm kvar, vilket tydligt framgår av vårt resultat. Det är ett kollektivt ansvar att ändra på det så att män och kvinnor betraktas som jämlika.

Framför allt ser vi en nödvändighet i att lyfta frågan kring vad våld egentligen är. I vårt resultat, och under arbetets gång har det tydligt visat sig att det fortfarande råder tankar om att våld enbart är detsamma som fysisk misshandel. Våld är så mycket mer än så, vilket behöver lyftas. Det en av respondenterna lyfte fram var att det som är absolut svårast att arbeta med är det sexuella våldet som upplevs som skambelagt och tabu. Både vårt urval av Tidigare forskning samt en av respondenternas exempel visar att det finns mycket att göra gällande könsroller. Ett exempel på detta kan vara att man redan inom förskolan i ännu större utsträckning arbetar förebyggande mot förtryckande könsmaktsstrukturer. Förebyggande

arbete behövs också då många barn bevittnar våld i hemmet och därför behöver man tala om vad som är godtagbart.

I vår studie lyfts professionella respondenters talan fram då det är så nära vi etiskt kan komma våldsutövarna. Både i studien och kring partnerrelaterat våld i stort talas det i regel om en förövare (oftast mannen) och ett offer (oftast kvinnan). Dock sker partnerrelaterat våld även i samkönade förhållanden samt utförs av kvinnor mot män. Det vi noterar är att ingen av respondenterna i någon vidare utsträckning talar om partnerrelaterat våld utifrån det Lundgren (1991) beskriver; att ett misshandelsförhållande ursprungligen handlar om en relation mellan två parter.

De mest talande exemplen som illustrerar både vad våld är, bakomliggande orsaker samt förutsättningar för behandling är de intervjurespondenter som beskriver att man inte kan malla in, utan att man behöver se våldsproblematiken utifrån olika perspektiv exempelvis individperspektiv, samhällsperspektiv och strukturperspektiv. Allt sammantaget bildar en förståelse för de frågeställningar som har legat till grund för vår studie och studiens syfte.

6.2 Mikro-makro- och mesoperspektiv

6.2.1 Mikroperspektiv

Att möta varje enskild utifrån var hen befinner sig här och nu verkar vara den utgångspunkt för behandlingsarbete som genomsyrar den fortsatta processen kring att arbeta med partnerrelaterat våld. Samtliga intervjurespondenter redogör för att de arbetar med männen individuellt och att arbetet börjar med en kartläggning hos den enskilde för att undersöka hans personliga utgångsläge för behandling och varför han utövat/utövar våld. Även om arbetet utgår från givna ramar och förutbestämda teman både i det individuella- och grupparbetet så framgår det att behandlarna också strävar efter att möta varje person utifrån var den befinner sig, vilka livserfarenheter som finns med i bakgrunden och så vidare. Det sociala arvet från uppväxten och missbruksproblematik är två komponenter som nämns utifrån ett mikroperspektiv.

6.2.2 Makroperspektiv

Även om arbetet med våldsutövarna sker individanpassat så lyfter samtliga respondenter fram att partnerrelaterat våld bör ses i en större samhällelig kontext. Ett exempel på detta är en av respondenterna som lyfter fram hur båda män och kvinnor i vårt samhälle ofta hyllar både

våld och en viss typ av manlighet inom kampsport. I stora delar av världen innebär den inneboende kulturen att våldet normaliseras. En av respondenterna lyfter fram hur hen fått höra exempel från män som uttrycker att de inom hemmets väggar kan säga vad de vill och har högt i tak. Detta kan vara ett exempel på hur våld inom olika kulturer i högre eller lägre grad kan vara normaliserat och hur avsaknaden av olika referensramar bidrar till en normalisering av våld. Att partnerrelaterat våld bör ses utifrån en större kontext är i enlighet med Hirdmans (2001) teori om genus och det kollektiva bevästandet av könsnormer i samhället samt Lundgrens (1991, 2012) teori om hur normaliseringsprocessen för våld handlar om konstituerandet av manlighet i relationen.

6.2.3 Mesoperspektiv

Utifrån ett mesoperspektiv kan vi betrakta partnerrelaterat våld utifrån exempelvis vilken arbetsrelaterad kontext våldsutövaren befinner sig i, om han befinner sig i ett mansdominerat yrke där en viss typ av maskulinitet uppmuntras, eller om han befinner sig i en miljö där han uppmuntras utveckla empati och där kvinnan anses jämlik honom. Hirdman (2001) illustrerar detta genom sitt påpekande att förtryckande samhällsmekanismer befästs då exempelvis män generellt tjänar mer än kvinnor och oftare besitter maktpositioner i arbetslivet. Kanske står mannen rentav utanför arbetslivet och upplever en frustration och känsla av utanförskap som gör att han i våldsutövandet kan ta en dominant roll. En upplevelse av vanmakt utifrån sin livssituation är något som lyfts fram av våra respondenter som en anledning till våld, så alltså kan våldet handla om ett försök att ta tillbaka makten och kontrollen över sitt liv. Lundgren (1991, 2012) illustrerar detta genom att tala om hur mannen, genom att göra kvinnan liten, själv kan bli stor.

En av respondenterna lyfter fram hur pojkar och flickor redan i förskola och skola fostras olika. Redan i tidig ålder redogörs för en skillnad i hur det pratas med barn om könsroller och vad som är okej och inte. Flickor uppmuntras att prata om sina känslor och får visa sorg i högre grad än pojkar. Detta är även i överensstämmelse med vad vi lyft fram under kapitlet för Tidigare forskning. Vi drar härmed paralleller till hur dessa könsnormativa företeelser även kan förekomma i vuxen ålder i arbetslivet.

7.0 Diskussion och centrala slutsatser

Syftet med vår studie var att genom intervjuer med olika professioner skapa förståelse för orsakerna till mäns utövande av våld mot sin kvinnliga partner. Vidare ville vi ta reda på vilka typer av behandlingar det finns för män i Sverige som utövar våld i heterosexuella relationer. Vi har använt oss av tre frågeställningar som har legat till grund för studien: Hur definieras våld utifrån våra intervjurespondenters redogörelse? Vilka är, utifrån våra intervjurespondenters redogörelse, de bakomliggande orsakerna till att män utövar våld mot sin kvinnliga partner, samt vilken typ av hjälp och stöd (behandling), utifrån våra intervjurespondenters redogörelse, kan män som utövar våld mot sin kvinnliga partner få?

Både studiens syfte och frågeställningar har besvarats i studien. Studiens resultat visar på att de olika professionerna som arbetar på olika verksamheter runt om i Sverige skildrar olika eller lika resultat. Våra frågeställningar kommer att diskuteras under tre olika underrubriker. Det resultatet vi har fått fram i studien stämmer delvis överens med den tidigare forskningen som har beskrivits i studien. De olika delarna stämmer överens inom olika perspektiv. En del redogörelser i den tidigare forskningen uppmärksammar inte de bakomliggande orsakerna samt behandling lika mycket som respondenternas svar. Redogörelser för möjligheter till stöd och behandling för våldsutövarna har framkommit i större utsträckning från de olika professionerna.

7.1 Hur definieras våld utifrån våra intervjurespondenters redogörelse?

Majoriteten av respondenterna uttrycker att de utgår från Isdals (2001) definition av våld, som både är vid och värdeneutral. Övriga två respondenter lägger mer vikt vid de olika våldsförhållandena och hur våldet manifesteras. Vi anser att det på många vis är av värde och användbart i behandlingen att prata öppet om vad våld är, men är av uppfattningen att det även är av vikt att prata om mer specifika situationer som kan betecknas som våld som våldsutövarna själva inte insett. Av det vi fått veta av respondenterna gällande behandlingen så gör vi dock tolkningen att detta är något som lyfts en bit in i behandlingen.

Vi ser en förhoppningsvis stor nytta i det faktum att samtyckeslagen trädde i kraft i Sverige 2018. Även om vi ännu inte vet i vilken omfattning den kommer leda till förändringar beträffande anmälningar eller domslut så visar lagen på ett tydligt ställningstagande att sex ska handla om samtycke från båda parter. Rörrelser som ”Me too” ser vi också som ett

fenomen som förhoppningsvis gör att fler kvinnor vågar prata om övergrepp och utsatthet men också att fler män kan få upp ögonen för vad som är okej och inte.

7.2 Vilka är, utifrån våra intervjurespondenters redogörelse, de bakomliggande orsakerna till att män utövar våld mot sin kvinnliga partner?

Resultatet från studien visar att det finns likheter och skillnader hos intervjurespondenternas redogörelser. Vår upplevelse av resultatets skillnader och likheter är att det beror på vilken typ av enskild professionerna möter. Som professionell kan man se de bakomliggande orsakerna från olika perspektiv samt utifrån olika erfarenheter. De bakomliggande orsakerna beskrivs av både den tidigare forskningen och intervjurespondenterna som att män och kvinnor redan som barn formas in i olika könsroller utifrån beteenden som anses tillåtna och inte för flickor respektive pojkar. Vidare beskrivs hur mäns okunskap om våld leder till att de utövar våld i partnerrelationer. Våldet blir accepterat av båda parterna och på så sätt sker en normalisering i vardagen. De samtliga bakomliggande orsakerna utgör en socioekologisk modell och för att förstå problematiken måste man som behandlare utgå från olika nivåer. En del professioner poängterar uppväxten och det sociala arvet medan andra beskriver att sociala problem och/eller svårhanterliga personlighetsdrag är en bidragande faktor till våldet.

Tidigare forskning lyfter fram hur männen i flera fall anser att våldet är kvinnans fel. De båda parterna verkar definiera våldet annorlunda exempelvis beträffande vilka konsekvenser händelsen fått. En reflektion som dykt upp under arbetet med studien är hur våldet verkar definieras annorlunda beträffande vem som är den fysiskt överlägsna parten. Att som kvinna använda våld mot en man verkar en del betrakta som lika illa som motsatta situationen även om kvinnan är fysiskt underlägsen mannen. Att kvinnan i många fall är fysiskt underlägsen mannen, och att han inte skadas alls om hon knuffar eller slår honom medan hon skulle åka in i väggen om han gjorde samma utfall mot henne, verkar sakna betydelse. Många män skyller våldet på kvinnan, dels för att de saknar verktyg samt för att det finns en stor okunskap kring vad våld är. Våld kan ha olika betydelse för olika människor beroende på vilken bakgrund och vilka erfarenheter man bär med sig.

Våra reflektioner är att våld i nära relationer är ett oerhört komplext område. Vi reflekterar över en kollektiv oförmåga i samhället att se partnerrelaterat våld utifrån flera olika perspektiv. Oftast lyfts de utsattas perspektiv fram, vilket vi naturligtvis ser som nödvändigt för att förstå våldets omfattning. Trots detta är det viktigt att se problematiken även utifrån våldsutövarens sida eftersom våldet förekommer i en relation med två parter. Det är enligt oss viktigt ur ett samhällsperspektiv att förstå mekanismer och orsaker bakom våld för att våldet ska kunna upphöra. Med insikt och förståelse kring sina bakomliggande faktorer för våld anser vi att en man med våldsproblematik enklare kan hitta strategier för att undvika att agera våldsamt i trängda situationer. Om orsakerna bakom våld inte identifieras och förstås är risken stor att våldet fortsätter leva vidare i nästa relation. Syftet med vår studie har aldrig varit att rättfärdiga eller ursäkra våldshandlingar i sig. En studie av vårt slag kan däremot belysa varför behandling av våldsutövare är av vikt samt vara en källa till kunskap för många människor. En vidare reflektion vi gör är att denna studie kan vara ett stöd för kvinnor som utsatts eller utsätts för partnerrelaterat våld då de kan förstå att våldet handlar inte om dem. Våldet är inte deras fel. Att som utsatt kvinna få denna kunskap och förstå våldets omfattning kan göra det lättare att agera kring sin situation.

7.3 Vilken typ av hjälp och stöd (behandling), utifrån våra intervjurespondenters redogörelse, kan män som utövar våld mot sin kvinnliga partner få?

Studiens tredje frågeställning visar både olikheter samt likheter i de svar som intervjurespondenterna gav. Det som skiljer sig åt i de svar vi har fått är att en del intervjurespondenter erbjuder en behandlingsmetod, medan andra erbjuder flera. Exempelvis berättar några respondenter att de erbjuder individuell behandling medan andra erbjuder samtal i grupp. Vidare beskriver några respondenter att de i framtiden vill kunna erbjuda gruppbehandling. En slutsats som vi drar utifrån professionernas svar är att de flesta anser att denna metod är mest effektivt då många män vågar prata samt lyssna mer. Vi tror att gruppbehandling som komplement till individuella samtal kan vara till stor hjälp beroende på vad man har för problematik med sig.

Vi anser att det är bra att olika behandlingar finns, på så sätt kan våldsutövarna få hjälp. Dock anser vi att det hade varit mer positivt om alla verksamheter som erbjuder endast en behandlingsmetod för våldsutövarna hade kunnat erbjuda flera olika. Detta nämner också

flera av intervjurespondenterna att de i framtiden vill kunna erbjuda. Utifrån resultatet anser vi det är bra om både gruppbehandling samt individuell behandling erbjuds på en och samma verksamhet. Anledningen till detta är för att våldsutövandet bland annat är förknippat med skuld och skam. En våldsutövare som söker sig till en verksamhet som enbart erbjuder gruppbehandling kanske inte vill söka hjälp för att man inte vill dela med sig av sina erfarenheter och tankar inför andra människor. Sedan kan det finnas våldsutövare som inte trivs med individuell behandling på grund av att man kanske inte pratar så mycket. Det kan kännas bättre i grupp då de både kan prata och lyssna.

Något vi reglerar på är att ingen av intervjurespondenterna beskriver att de erbjuder gemensam behandling för mannen och kvinnan tillsammans, vilket ändå framgår i viss tidigare forskning. Att prata om våld med mannen och kvinnan gemensamt kan både gynna relationen och bidra till vad våld är och vad som är accepterat. Dock framkommer det i ett par av intervjuerna att verksamheterna erbjuder partnerkontakt för kvinnan separat, men detta var inget vi fördjupade oss i eftersom det inte är relaterat till studiens syfte.

Utifrån de svar som vi har fått från respondenterna anser vi att det är viktigt att jobba med problematiken för att våldet inte ska leva vidare. För en våldsutövare inte redskap för att hantera sin problematik är risken stor att våldet inte upphör även om relationen till hans partner gör det.

8.0 Förslag till framtida forskning

Ett förslag på framtida forskningsområden är något vi inte berört alls, nämligen en jämförande forskning kring hur kön och könsskillnader kan påverka förekomsten av partnerrelaterat våld. Eftersom män som utövar våld verkar definiera sina våldshandlingar annorlunda än sina partners, vore det intressant att se forskning på hur det är med våld i nära relationer där det är kvinnan som utövar våld, och hur det är i samkönade relationer där partnerrelaterat våld förekommer. Ser våldet annorlunda ut? Är det så att kvinnor i högre grad går till fysisk attack mot män eftersom de generellt ofta är "svagare" och därmed inte orsakar lika stora fysiska skador, och hur kan det jämföras med psykiskt våld? En del av de artiklar vi använt oss av i vårt arbete har berört detta i viss mån vilket väckt ett intresse hos oss, men vi har inte fördjupat oss i det då det inte varit förenligt med studiens syfte. Det verkar finnas en syn hos män som exempelvis utsätter sina partners för psykiskt och sexuellt våld att det inte är något

de själva definierar som våld. Skulle det däremot vara så att kvinnan får nog och knuffar honom, puttar eller slår honom så ser han det i själva verket som att det är hon som är den våldsamma eftersom "han har iallafall inte slagit henne". Han verkar inte tycka att det spelar någon roll att hennes slag inte så mycket som får honom att rygga tillbaka på grund av hennes fysiska underläge medan han däremot skulle kunna golva henne utan problem om han ville. Jämförande forskning kring detta vore således intressant och skulle kunna få fler att öppna ögonen för vad våld egentligen är och hur det kan manifesteras i olika former.

Vi identifierar en kunskapslucka kring mäns hälsa kopplat till partnerrelaterat våld. Viss forskning har visat sig börja undersöka samband mellan våld i nära relationer och personer med diverse personlighetsstörningar och allmänt dålig psykisk hälsa och livskvalitet, men det verkar fortfarande vara ett relativt outforskat område. Därför är även forskning kring detta något vi förespråkar.

Vi förespråkar även forskning kring resultatet av män som gått i behandling för sitt våldsutövande. Vi har fått indikationer på att det saknas långsiktig forskning och resultat över tid som visar på hur behandlingen hjälper eller ej. Där bör mätverktyget vara huruvida männen upphört med våldsutövandet helt eller delvis. Problemet i detta är dock en definitionsfråga - vems utsagor ska höras? Mannens, kvinnans eller behandlarens? Kunde forskning visa på att behandlingen ger långsiktiga resultat skulle det enligt oss också ytterligare kunna medföra en större satsning rent ekonomiskt på de stödverksamheter som riktar sig till männen.

Det är tydligt i vårt resultat att en stor del av orsakerna bakom partnerrelaterat våld kan härledas till samhällseliga strukturer och vidmakthållandet av stereotypa könsnormer. En viss typ av manlighet förespråkas och en "riktig man" får exempelvis inte visa känslor. Därför anser vi det även finnas ännu mer behov av forskning kring skillnader i hur pojkar och flickor fostras i att förhålla sig till sina känslor som barn och hur detta i förlängningen kan ha samband med män som utövar våld i nära relationer.

9.0 REFERENSLISTA

Amnesty International (u.å). Hämtad 2019-03-10

<https://www.amnesty.se/documents/65/mans-vald-mot-kvinnor-i-nara-relationer-amnesty.pdf>

Becker, Howard S. (2008). *Tricks of the trade: yrkesknep för samhällsvetare*. 1. uppl. Malmö: Liber

Boethius, Susanne (2015). *Män, våld och moralarbete [Elektronisk resurs] : rapporter från män som sökt behandling för våld i nära relationer*. Diss. Lund : Lunds universitet, 2015

Brottsförebyggande rådet (2009). Hämtad 2019-03-21

[https://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f180002016/1371914720735/2009_12_vald_kvinnor_man_nara_relationer.pdf#_utma=1.290578131.1551041679.1551484002.1553468557.4&_utmb=1.12.10.1553468557&_utmc=1&_utmx=-&_utmz=1.1553468557.4.4.utmcsr=google|utmccn=\(organic\)|utmcmd=organic|utmctr=\(not%20provided\)&_utmv=-&_utmik=80915223](https://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f180002016/1371914720735/2009_12_vald_kvinnor_man_nara_relationer.pdf#_utma=1.290578131.1551041679.1551484002.1553468557.4&_utmb=1.12.10.1553468557&_utmc=1&_utmx=-&_utmz=1.1553468557.4.4.utmcsr=google|utmccn=(organic)|utmcmd=organic|utmctr=(not%20provided)&_utmv=-&_utmik=80915223)

Brottsförebyggande rådet (2014). Hämtad 2019-03-18

https://www.bra.se/download/18.9eaaede145606cc8651ff/1399015861526/2014_8_Brott_i_nara_relationer.pdf

Bryman, Alan (1997). *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber

Cavanagh, Kate (red.) (2001). "Remedial work": men's strategic responses to their violence against intimate female partners. *Sociology (Oxford. Print)*. 35(2001):3, s. 695-714

García-Moreno, Claudia (red.) (2005). *WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women [Elektronisk resurs] : initial results on prevalence, health outcomes and women's responses*. Geneva: World Health Organization

Hermerén, Göran (2011). *God forskningssted*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Hirdman, Yvonne (2001). *Genus - om det stabilas föränderliga former*. Malmö: Liber AB

Hydén, Margareta, Överlien, Carolina, Ericson, Christina, Wiman, Mats & Grönberg Eskel, Marit (2016). *Mäns våld mot kvinnor i nära relationer*. Stockholm: Forte

Isdal, Per (2001). *Meningen med våld*. Stockholm: Gothia

Jönson, Håkan (2016). *Sociala problem som perspektiv en ansats för forskning & socialt arbete*. Johanneshov: TPB

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Enskede: TPB

Lag (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor. Hämtad 2019-03-24
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2003460-om-etikprovning-av-forskning-som_sfs-2003-460

Lundgren, Eva (1991). *Våldets normaliseringsprocess: två parter - två strategier*. Stockholm: Riksorganisationen för kvinnojourer i Sverige (ROKS)

Lundgren, Eva (2012). *Våldets normalisering och andra våldsförståelser*. Stockholm: Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS)

Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans (red.) (2013). *Perspektiv på sociala problem. 2., omarb. utg.* Stockholm: Natur & kultur

Meeuwisse, Anna, Swärd, Hans, Eliasson-Lappalainen, Rosmari & Jacobsson, Katarina (red.) (2008). *Forskningsmetodik för socialvetare. 1. utg.* Stockholm: Natur & kultur

Muehlenhard, C. L., & Kimes, L. A. (1999). The social construction of violence: The case of sexual and domestic violence. *Personality and Social Psychology Review*, 3(3), 234-245.

Nationellt centrum för kvinnofrid (u.å). Hämtad 2019-03-10

<http://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/valdets-uttryck-och-mekanismer/>

Regeringskansliet (2019). Hämtad 2019-04-23

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/03/45-miljoner-kronor-for-att-motverka-vald-i-nara-relationer/>

Rikskriscentrum (u.å). Hämtad 2019-03-20

<https://rikskriscentrum.se/medlemsorganisationer/>

Schrock, Douglas, Schwalbe Michael (red.) (2009). *Men, Masculinity, and Manhood Acts*

<https://search-proquest>

[com.proxy.lnu.se/socialservices/docview/753839499/15EEC4903BC443B4PQ/1?accountid=14827](https://search-proquest.com.proxy.lnu.se/socialservices/docview/753839499/15EEC4903BC443B4PQ/1?accountid=14827)

Socialstyrelsen (2018). Hämtad 2019-03-22

<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20900/2018-3-21.pdf>

Strandmoen, John-Filip, Askeland, Ingunn Rangul, Tjersland, Odd-Arne Wentzel-Larsen, Tore, Heir, Trond (2016). *Intimate Partner Violence in Men Voluntarily Attending Treatment: A Study of Couple Agreement*. Violence and Victims; New York Vol. 31, Iss. 1.

Sverige. Utredningen som ska föreslå en nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor.

Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck :

slutbetänkande / av Utredningen som ska föreslå en nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor [Elektronisk resurs]. Fritze

Tanha Marieh, Connie J. A. Beck, Aurelio José Figueredo, Chitra Raghavan (2010). *Sex Differences in Intimate Partner Violence and the Use of Coercive Control as a Motivational Factor for Intimate Partner Violence*. Journal of Interpersonal Violence; Thousand Oaks Vol. 25, Iss. 10.

Thomassen, Magdalene (2015) *Vetenskap, kunskap och praxis - introduktion i vetenskapsfilosofi*. Gleerups utbildning AB: Malmö

Thurén, Torsten (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. 2., [omarb.] uppl. Stockholm: Liber

Ulmestig, Rickard, Eriksson, Marie (2017). *Financial consequences of leaving violent men – women survivors of domestic violence and the social assistance system in Sweden*. *European Journal of Social Work*, 20:4, 560-571.

Whitaker, M. P. (2015). Community context and men's control-seeking in intimate relationships. *Violence and Victims*, 30 (5), 884-901.

World Health Organization (2013). *Global and Regional Estimates of Violence against Women : Prevalence and Health Effects of Intimate Partner Violence and non-partner Sexual Violence [Elektronisk resurs]*. Geneva: World Health Organization

Yin, Robert K. (2017). *Kvalitativ forskning från start till mål*. Gleerups utbildning AB: Malmö

10.0 Bilagor

10.1 Bilaga 1 Information och Samtyckesbrev

Informationsbrev och förfrågan om medverkan i vår studie

Hejsan!

Vi är två studenter som studerar socionomprogrammet, sjätte terminen på Linnéuniversitetet. Just nu skriver vi vår C-uppsats och vi har valt att skriva om mäns våld mot kvinnor i nära relationer. Syftet med vår studie är att skapa kunskap för definitionen av våld och orsakerna till att män utövar våld mot sin kvinnliga partner. Dessutom vill vi redogöra för vilka typer av behandlingar det finns för män som utövar våld i heterosexuella relationer.

Vår studie kommer bygga på intervjuer och vi hoppas på ditt deltagande och att du är intresserad av att dela med dig av dina erfarenheter och kunskaper. Detta är i vårt tycke både ett socialt och samhällsligt problem som behöver belysas ännu mer. Om du väljer att delta i studien innebär det att vi kommer genomföra en intervju. Intervjun kommer att spelas in och sedan transkriberas av oss studenter.

Vi kommer att hantera all information utifrån vetenskapsrådets krav på konfidentialitet och anonymitet. Vi kommer inte presentera material som avslöjar din identitet, dessutom kommer vi inte nämna några namn i resultatet från intervjuerna. Deltagandet i studien bygger på frivillighet, du kan när som helst avbryta din medverkan. Det färdiga examensarbetet kommer att publiceras på hemsidan DiVA (Digitala Vetenskapliga Arkivet).

Din medverkan skulle vara av stor betydelse för vårt resultat! Om du kan tänka dig att delta i vår studie önskar vi gärna svar/mailbekräftelse. Innan intervjun påbörjas får ni läsa detta

Layla Eliassi Sarzali
Johanna Bohlin

19VT-2SA47E

samtyckesbrev för att godkänna er medverkan och att ni har tagit del av informationen
angående studiens innehåll.

Tack för visat intresse!

Vänliga hälsningar

Student: Layla Eliassi Sarzali, le222qn@student.lnu.se

Student: Johanna Bohlin, jb22hv@student.lnu.se

Handledare: Lars-Erik Berg, Professor i Socialpsykologi vid Högskolan i Skövde,
lars-erik.berg@his.se

10.2 Bilaga 2 Intervjuguide

INTERVJUGUIDE

Vi är två studenter som går sjätte terminen på Linnéuniversitetet i Kalmar. Vi skriver ett examensarbete som handlar om mäns våld mot kvinnor i heterosexuella relationer. Syftet med vår studie är att skapa kunskap för definitionen av våld och orsakerna till att män utövar våld mot sin kvinnliga partner. Dessutom vill vi redogöra för vilka typer av behandlingar det finns för män som utövar våld i heterosexuella relationer.

Frågeställningar som utgångspunkt för vår studie:

- Hur definieras våld utifrån våra intervjurespondenters redogörelse?
- Vilka är, utifrån våra intervjurespondenters redogörelse de bakomliggande orsakerna till att män utövar våld mot sin kvinnliga partner?
- Vilken typ av hjälp och stöd (behandling) utifrån våra intervjurespondenters redogörelse kan män som utövar våld mot sin kvinnliga partner få i Sverige?

Inledande frågor:

- Hur gammal är du?
- Vad arbetar du med och vilka arbetsuppgifter har du?
- Hur länge har du arbetat på din arbetsplats?
- Vilken typ av utbildning har du?

Våld i nära relationer:

- Hur definierar du våld?
- Vad ser du som orsakerna till att män utövar våld mot kvinnor de lever i nära relationer med?
- Vilken typ av våld i nära relationer är vanligast?
- Vilken typ av behandling kan män få som utövar våld i nära relationer och vilken är vanligast?

Avslutande frågor:

- Finns det något du vill tillägga?

- Finns det möjlighet för oss att återkomma om vi behöver komplettera något för vår studie?